National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

B103/C/14/5

National Library
Bibliothèque Nationale
Second class mail registration number 1089.
NOV 2 1981
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 75 (2807) XXX aastakäik — Teisipäeval, 27. oktoobril 1981 — Tuesday, October 27, 1981 — Üksiknumbri hind 50 centi

EKN-u uus koosseis asus tööle

Esimeheks valiti tagasi Laas Leivat - Eesti keskorganisatsiooni majandus kindlal alusel

Toronto Eesti Majas möödunud laupäeval toimunud Eestlaste Kesknõukogu Kanadas sügisene üldkoosolek kujunes kevadel valitud uue esinduskogu ametisse ja tööle rakendamiseks ning uue juhtkonna valimiseks. Kanada eestlaste keskorganisatsiooni esimeheks valiti tagasi senine esimees Laas Leivat, kes andis koosolekul ka uutele liikmetele põgusa ülevaate Eestlaste Kesknõukogu Kanadas ja teiste meie rahvuslike võitlusorganisatsioonide struktuurist ja töö-ülesannetest. Koosolekul oli pikemalt kõne all Balti õhtute 10. aastapäeva pidulik tähistamine ning otsustati taotleda selle kokkutuleku korraldamist Ottawas Parlamendimäel 24. veebruaril, mis sümboliseeriks ka Eesti Vabariigi tähistamist.

Koosolek algas 35 EKN-u liikme osavõtul esimehe L. Leivati lühikese avasõnaga. Järgnevas palvuses Montreali Jaani koguduse õpetaja H. Laaneots tuletas meelde kõiki neid rahvuskaaslasi, kes on langenud kommunismi vastu võideldes kodumaa kaitsel, kes on hukkunud põgenemisteekonnal või surnud vene orjalaagrites. Neid kõiki mälestati vaikse leinaseisakuga.

Valimiste peakomitee esimees E. Soomet tegi ametlikult teatavaks kevadiste valimiste tulemused ja EKN-u uue koosseisu,

tõstes eriti esile, et valimistest osavõtt Kanada eestlaskonna hulgas oli seekord tunduvalt elavam kui eelmistel valimistel, kuna hääled andsid ära 33 protsenti valimismaterjale saanud Kanada eestlastest. Kõneleja rõhutas eriti Eestlaste Kesknõukogu Kanadas töö ja tegevuse tähtsust, kinnitades, et meie rahva tahe ei ole murdunud ning meie peame ise energiliselt võitlema oma õiguste eest.

Koosoleku juhatajateks valiti H. Lupp, U. Petersoo ja P. Möldre, sekretärideks A. Kala ja T. Romet.

L. Leivat avaldas E. Soometile tänu suure töö eest valimiste korraldamisel ning koosoleku juhataja tutvustas kõiki EKN-u uue koosseisu liikmeid,

kelledest suur osa olid uued inimesed meie rahvusliku töö ja tegevuse protsessis.

Aupeakonsul I. Heinsoo oma sõnavõtus tervitas EKN-u uut 11. koosseisu ja soovitas uutele liikmetele eriti silmas pidada meie keskorganisatsiooni põhikirja seda lõiku, mis seab EKN-u liikmete ülesandeks võidelda oma ikestatud maa ja rahva eest. Kõneleja mainis, et selle võitluse kestel on paljud oma elu kaotanud, paljud on saadetud Siberisse. Ta tõstis eriti esile eesti vabadusvõitlejat Jüri Kukke, kes suri kevadel vene orjalaagris.

Kirjalikult liikmeile kätteantud tegevuse aruannet täiendas mõnes punktis esimees L. Leivat, millele järgnesid aruanded kohtadelt.

P. Möldre andis ülevaate Montreali eestlaskonna tegevuse kohta, mainides, et eestlased on kasutanud ära kõik võimalused oma probleemide esile toomiseks.

Viimasel ajal on selleks olnud soodsamaid võimalusi, kuna Quebeci provintsi separatistlik valitsus on hakanud rõhku panema vähemusgruppidele ja nende probleemidele, lootes nendelt gruppidelt toetust järgmistel provintsivalimistel. Valitsus annab 2 milj. dollarit toetust vähemusgruppide organisatsioonidele, millest ka Balti Liit Montrealis loodab osa saada.

Ottawa esindaja V. Pent mainis, et Kanada massimeedia ei tee meie heaks midagi ja meie peame ise oma asja propageerimiseks pingutusi tegema. Ta toonitas eriti lähema koostöö vajadust parlamendiliikmetega, kusjuures tuleks leida küsimusi ja probleeme, mis avaksid tee neile lähenemiseks. Ta leidis, et Balti Õhtute käenduskomitee liikmeskonda tuleks laiendada ning sellest areneks välja Balti rahvusgruppide ja Kanada parlamendi liikmete vaheline sõprusühing. Kõneleja mainis ühtlasi, et ettevalmistused järgmiseks Balti Õhtuks on juba käigus.

Hamiltoni esindaja A. Jurs selgitas, et Hamiltonis toimub meie võitlustegevus Ida-Euroopa Ühingu kaudu, kus mõned liikmed on väga aktiivsed. Ühing võttis osa ka Ungari ülestõusu 25. aastapäeva tähistamisest.

Piiskop K. Raudsepp mainis, et läänemaailma ajakirjanduses avaldatud informatsiooni põhjal võiks oletada, nagu oleksid siinsed kirikud kommunismi teenistuses. See väide ei ole õige, kuna see baseerub peamiselt Aafrika riikidest ja venelastele sümpatiseerivate organisatsioonidest saabunud informatsioonile. Eesti pagulaskirik on rahvakirik, kes oskab ja suudab eesti rahva heaks palju ära teha.

Piiskop rõhutas eriti, et kodumaal on kirik asunud noorte algatusel rahvuslikule tööle.

Eesti Pagulaskirikul on ka tihedad kontaktid Ühendriikide delegatsiooni juhi Kampelmaniga Madriidi konverentsil ning temale antakse pidevalt informatsiooni Eestis valitsevast olukorrast.

Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamise Komitee nimel kõnelesid Henny Aruja ja A. Nõmmik. Henny Aruja nentis, et vangistatud vabadusvõitlejatele ja nende perekondadele on saadetud 1979. aastast alates 113 pakki ja kulutatud selleks 907 dollarit. Mõned saabunud kirjad lasevad oletada, et saadetised on õigetele isikutele kätte läinud. A. Nõmmik mainis,

et komitee aktsioonid Mart Nikluse ja teiste vangistatud vabadusvõitlejate vabastamiseks ja nende toomiseks Kanadasse ei ole andnud venelaste vastusciisu tõttu tulemusi.

E. Salurand iseloomustas EKN-u majanduslikku aruannet paremana kogu organisatsiooni tegevusaja jooksul. Tulud ületavad ligemale 3000 võrra eelarve ja ulatuvad 35.857.05 dollarile, kulud 33.949.28 dollarile, andes 1907.77 dollarilise ülejäägi. Revisjonikomisjoni aruande kandis ette Anne Läte.

(Järg lk. 5)

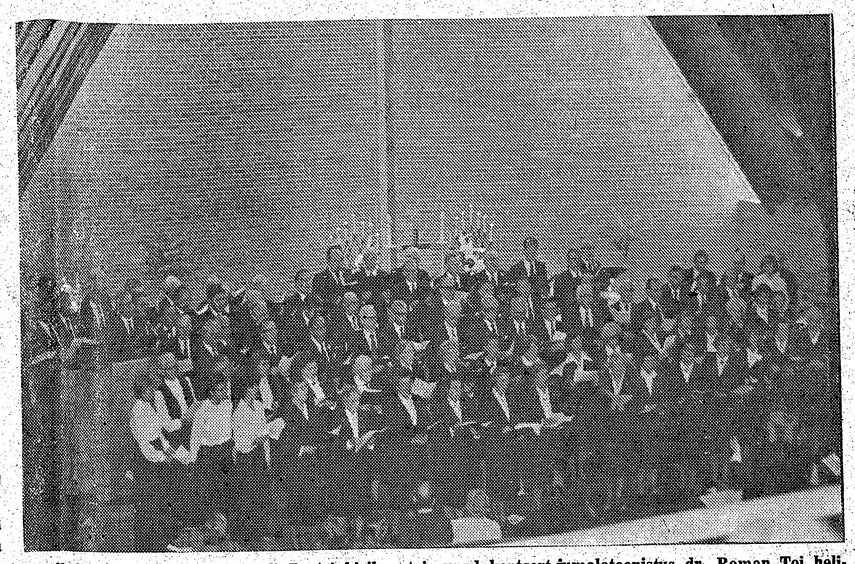

Muusikaliseks suursündmuseks oli Peetri kirikus toimunud kontsert-jumalateenistus dr. Roman Toi helitöödest, millega tähistati helilooja hiljutist 65-ndat sünnipäeva. Pildil T.E. Meeskoor, Cantate Domino ja Noortekoor Lootus esitamas kantaati „Suur on, Jumal, Su ramm". Foto: Vaba Eestlane

Kanada Eestlaste Teenetemärk Laas Leivatile

LAAS LEIVAT

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas tutvumisõhtul, mis korraldati seoses EKN-u uue koosseisu esimese üldkoosolekuga möödunud laupäeva õhtul Toronto Eesti Majas, anti EKN-u esimehele Laas Leivatile tänuks ja tunnustuseks tema teenete eest üle Kanada Eestlaste teenetemärk. Märgi andis üle Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo.

Tutvumisõhtul viibis üle 65 inimese, kes veetsid ühiselt hubase ja meeldiva õhtu. Kavalises osas said osavõtjad suure üllatuse osaliseks kuna õhtut rikastasid oma ettekannetega praegu Torontos viibivad rahvusvahelised kunstnikud — sopran Eva Wilson-Märtson ja C. O. Märtson. Eva Wilson esitas koosviibimisel kolm laulu ja lisaks ühe tantsuga läbipõimitud lauluetekande. EKN-u juhatuse algatus sellise koosviibimise korraldamiseks täitis sajaprotsendiliselt oma ülesande, kuna see aitas uustulnukatel informaalses õhkkonnas kontakte luua EKN-u endiste liikmetega.

Cancun jäi õhku rippuma

Mahajäänud riikide abistamiseks puuduvad kindlad plaanid

CANCUN, Mehhiko — Cancunis, Mehhikos, lõppes 22 riigipea osavõtul toimunud kahe päevane konverents, mille eesmärgiks oli leida võimalusi ja mooduseid vaesemate riikide abistamiseks ja nende olukorra kergendamiseks. Konverents toimus ilma kindla päevakorrata ning kujunes tegelikult ainult mõtete ja seisukohtade vahetamiseks, mis ei võimaldanud konverentsi lõpul välja anda ka vastavat kommünikeed.

Paljudele vaatlejatele ja konverentsist osavõtjatele oli Cancuni konverents pettumuseks, kuna see ei andnud praktilisi tagajärgi puudustkannatavate riikide abistamiseks ning nendele vajaliku toetuse andmiseks. Mõnedes ringkondades pandi sellele nõupidamisele suuri lootusi ja

arvati, et see toob kaasa vastavate rahvusvaheliste organisatsioonide moodustamise, kes hakkavad tegelema rikaste maade rikkuste juhtimisega vaestesse ja maha jäänud maadesse,

kuid konverents leppis ainult sellega, et tulevikus hakatakse nende probleemide lahendamiseks korraldama „globaalseid läbirääkimisi."

Konverentsil mängis domineerivat osa maailma rikkaima riigi Ühendriikide president Ronald Reagan, kes ei pooldanud vaeste riikide abistamiseks uute organisatsioonide asutamist, vaid pooldas nende toetamist olemasolevate organisatsioonide kaudu, sealjuures arvestades mõne riigi erivajadustega.

Ronald Reagan kriipsutas eriti alla, et vabakaubandus ja eraettevõtlus on parimaks mooduseks kongressist osa võtnud 14-ne vaese maa abistamiseks, kelledest paljud on rajanud oma majanduse sotsialistlikule süsteemile.

Kanada peaminister Pierre Trudeau, kes oli konverentsi abiesimeheks, oli nõupidamise tulemustest teataval määral pettunud, kuna tema arvates oleksid konverentsi resultaadid pidanud olema kaugeleulatuvamad ning andma praktilisi tulemusi.

Venevastane demonstratsioon Tallinnas korvpallimatshil

STOKHOLM (EPL) Tallinnas tekkis 6. oktoobril rahutusi seoses Tallinna Kalevi korvpallimatshiga Moskva Dünamo meeskonna vastu. Dagens Nyheteri andmetel muutsid umbes tuhat eesti noort selle matshi venevastaseks demonstratsiooniks. Noori ärritanud see, et „Kalevi" meeskonda oli paigutatud mitmeid uusi vene korvpallureid. Ärritatud noored hüüdsid „Vabadust Eestile" ja nagu DN märgib, kõlasid sovjetivaenulised lööksõnad" umbes tunni kestel enne kui miilitsavõimul õnnestus noori laiali ajada. Pealtnägijad jutustavad, et hulka noori publiku hulgast viidi miilitsa poolt ära.

wintario

22. oktoobril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 074041, $10.000 võitsid numbrid 385309 ja 563029, $1000 — 72060, $100 — 9067, $10 — 163, $50 — segijärjekorras numbrid 136667 ja tasuta piletiraamatu nr. 01.

ESTO-84 koosolek 24. novembril

Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas juhatus oma koosolekul möödunud nädalal arutas järgmiste Ülemaailmsete Eesti Päevade korraldamist, mis toimuvad teatavasti 1984. aasta suvel Torontos. Juhatus otsustas 24. novembriks kokku kutsuda eesti organisatsioonide koosoleku, kes valiks pidustuste korraldamiseks peakomitee ja vastavate alade juhid.

EKKT 15. nov.-22. nov. 1981
XXVI AASTANÄITUS

TERE TULEMAST

HIIDLASTE SELTS

hiidlaste mardipeole

laupäeval, 7. novembril 1981 kell 7 õhtul
Toronto Eesti Maja suures saalis

Ettekandeid, einelaud, baar, loterii ja tants „Kaja" orkestri saatel

Laudade tellimine: E. Liik, 421-1139

Jaan Kross'i
PÖÖRDTOOLITUND

Monoloog ühe vaheajaga

Esineb Eugen Jannsenina HEINO MANDRI

Laup., 7. novembril 1981 Toronto ülikooli Innis College Town Hall'is, 2 Sussex Ave.

Pääsmed saadaval tel. 766-1363, 766-0203 hinnaga $6.— ja pensionäridele ning õpilastele $4.—.

EESTI KIRJANDUSE SÕBRAD ja METSAÜLIKOOL

Akadeemilise Kodu
SÕPRUSÕHTU

NELJAPÄEVAL, 29. okt. s.a. kell 7.30 õ.
Tartu College

BALTI TEATRI FESTIVAL ja SÜMPOOSION

Teatrietendused 10.—28. nov. Cafe Concert Theatre'is, 149 Yonge St.

Antanas Skema: „THE AWAKENING"
Anslavs Eglitis: „MARIS AND BAIBA"
Elmar Maripuu: „FANTASIES OF DYING PLANET"

Teatri sümpoosion on 14. ja 15. nov. Toronto Ülikooli Hart House Debates ruumis ja Tartu College'is

Informatsioon ja pääsmed: sümpoosioni tel. 766-1363
teatri tel. 961-0239

AMBER LAIGHTS THEATRE ja EESTI KIRJANDUSE SÕBRAD

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Kari Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7875

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Toronto Eesti Segakoor tähistas 18. oktoobril aktusega oma 30. aastast juubelit. Pildil juubelikoor oma lipu ja embleemiga, kõnepuldis esimees Alfred Kelder. Foto: Vaba Eestlane

Kommentaarid

Suurem osa kuulsatest ja tuntud filmistaaridest on rahul oma kuulsusega ja teenitud miljonitega ning nende elu piirdub ainult filmikaamerate ees edasi-tagasi liikumisega, skandaalidega ning abiellumiste ja lahutamise seeriaga. Kuid staaride hulgas leidub ka neid, kellede ambitsioonid ulatuvad kaugemale — eriti poliitilisele pinnale, mõned neist maailmaparandamise ideid omaks võttes loodavad maailma paremaks muuta igasuguste kahtlaste pahempoolsete „ismide" propageerimisega ja nende eest võitlemisega. Nende staarid esirinnas sammuvad ameeriklanna Jane Fonda, kreeklanna Melina Mercouri ja inglanna Vanessa Redgrave.

Ühendriikide filmipubliku lemmik Jane Fonda sai kuulsaks Vietnami sõja ajal, mil ta propageeris kommunismi võimule tulekut Lõuna-Vietnamis ja käis selleks isegi kommunistliku Põhja-Vietnami pealinnas Hanois raadio propagandat tegemas, mille tulemusena ta sai endale võrdlemisi tabavama nime — „Hanoi Fonda". Mõnes teises riigis oleks Fonda kodumaale saabunult pandud oma ideesid ja riigivastast tegevust järele mõtlema vangikongi, kuid Hollywood ja filmi maailm võtsid ta jälle kahel käel vastu. Nüüd, kus Fonda sõbrad Põhja-Vietnamis on viinud Lõuna-Vietnami nälja piirile ja tuhanded inimesed põgenevad punasest põrgust väikestel paatidel merele, on Fonda muutunud Vietnami propageerimisel äkki väga vaikseks ja pühendab oma poliitilise energia tuumaenergia jõujaamade vastu võitlemisele.

Siis Inglismaa kuulus staar Vanessa Redgrave. Tema on tuntud trotskistina, kes taotles selle sildi all ka Briti parlamenti pääsemist kuid kukkus läbi. Vanessa suureks poliitiliseks ambitsiooniks on Palestiina araablaste abistamine ning nende õiguste eest võitlemine. On loomulik, et ta satub sealjuures teravasse vastuollu Iisraeli võimudega ja nende kaudu kogu maailma juutlusega. Kui minna siit samm edasi ja arvestada tõika, et peaaegu kogu läänemaailma filmitööstus on ühel või teisel viisil juutide kontrolli all, siis on täiesti mõistetav, et Vanessa peab oma poliitilise auahnuse maha suruma ja mõtted rohkem leivateenimise peale suunama.

Mainitud kolmest rahvusvahelisest staarist on poliitilisel alal siiski kõige menukam olnud Melina Mercouri, kelle poliitiline kreedo on kõikunud kusagil sotsialismi ja kommunismi vahemail. Melina Mercouri omandas rahvusvahelise kuulsuse paarkümmend aastat tagasi vändatud filmis „Never on Sunday" (Ei ilalgi pühapäeval), mille populaarsusele palju kaasa aitas kaasakiskuv muusikaline tagapõhi. Viimased aastad on Mercouri tegelenud aktiivselt poliitikaga ja kandideeris sotsialistide partei esindajana äsjastel Kreeka parlamendivalimistel, mis lõppesid teatavasti sotsialistide partei suure võiduga ja viisid ka Melina Mercouri parlamenti.

Valimiskampaania ajal esines Melina ehtsa oktoobrirevolutsiooni agitaatorina, veheldes ja zhestikuleerides ning lubades töörahvale paradiisi maapinnale tuua. Kui temalt küsiti, et kuidas ta töörahva esindajana suvatseb elada Ateena rikaste miljonäride linnaosas suures luksuses, siis vastas Mercouri vabandavalt, et seal on õhk samuti rikutud kui vaeste linnaosas ning ajalugu tunneb ka palju teisi rikkaid, kes on võidelnud vaeste huvide eest.

Melina sai igatahes oma ambitsioonidele palju suurema rahulduse kui Vanessa Redgrave ja Jane Fonda kuna ta nimetati sotsialistide uues valitsuses kultuuri ja teaduse ministriks. Igatahes tohutu karjäär näitlejannale, kes tegi endale filmis „Never on Sunday" nime Pireuse sadamas meremeeste lõbutüdrukut erakordse usutavusega mängides!

★

Asja levisid läänemaailma ajakirjanduses teated, et venelased kasutavad Afganistanis, Laoses ja Kambodzhas kohalike elanike vastupanu mahasurumiseks keemilisi võitlus- ja hävitusvahendeid, mida tunnistajad nimetavad „kollaseks vihmaks". Sellest järeldatakse, et

(Järg lk. 3)

Uued tuuled Kreekas

Kreekas äsja toimunud parlamendivalimised lõppesid teatavasti sotsialistide suure valimisvõiduga, nagu seda ennustasid poliitilised kommentaatorid ja ringküsimuste korraldajad. Sotsialistid võitsid 300 liikmelises parlamendis 174 kohta, mis annab neile kindla enamuse ilma teiste parteide toetust taotlemata ning võimaldab kõigi partei programmide ja kavatsuste rakendamist parteijuhi ja peaministri Andreas Papandreo poolt etteнähtud ja plaanitsetud kujul.

Kreeka uus valitsus vannutati ametisse kohe pärast valimiste tulemuste selgumist ning selle koosseis ei toonud poliitilistele vaatlejatele suuri üllatusi. Vastutusrikaste kohtade jagamine näitab, et peaminister Papandreou jättis endale peale peaministri ameti ka kontrolli mitmes erisektoris, võttes oma hoolde kaitseministri ülesanded ning vastutus- ja mõjurikkad esimehe kohad majandus- ja väliskomisjonides. Valitsuse koostamisel oli siiski teataval määral üllatuseks, et välisministri koht anti Ioannis Charalambopoulos'ele, kes on tuntud oma radikaalsete pahempoolsete vaadete tõttu. Sellest järeldatakse, et peaminister Papandreou kavatseb kindlaks jääda sotsialistliku radikaalse välispoliitika juurde, mis erineb tunduvalt Kreeka senisest leplikust välispoliitikast.

Vaatamata peaminister Papandreou väidetele, et uus valitsus hakkab esmajoones rakendama sisepoliitilist programmi, mis taotleb iseseisvate ametiühingute moodustamist, riigi kontrollile allunud raadio- ja televisioonijaamade „demokratiseerimist", haridussüsteemi reformeerimist, kommunistide nimekirjasid sisaldavate politseiarhiivide hävitamist ja natsidele vastupanu omistanud kommunistlikkudele gruppidele tunnustuse andmist — vaatamata sellele tuntakse NATO ringkondades ja eriti Ameerika Ühendriikides suurt muret Kreeka uue valitsuse välispoliitilise liini pärast. Need muremõtted on küllaltki põhjendatud, kui võtta arvesse Papandreo valimiskampaania ajal peetud kõnesid, mis nõudsid Ühendriikide baaside likvideerimist Kreekas ja Kreeka väljatõmbamist NATO-st.

Kreeka sündmusi jälginud poliitilised eksperdid väidavad ja kinnitavad,, et Kreeka uus peaminister Papandreou on marksist ning tema välispoliitika üheks põhiliseks jooneks on Ühendriikide mõju vähendamine Kreekas. See uue valitsuse Ühendriikide vihkamise poliitika on seda silmatorkavam ja märkimisväärsem, et Kreekale on tihedate sidemete arendamine USA-ga olnud nii majanduslikult kui ka poliitiliselt ülimalt kasulik. Pärast Teist maailmasõda päästis n.n. Trumani doktriini raamides antud majanduslik ja sõjaline abi Kreeka bolsheveerimisest ja aitas riigi majanduslikku ja poliitilist olukorda stabiliseerida. Tänapäeval moodustavad Ühendriigid Kreeka suuruselt teise kaubanduspartneri ning ameerika turistid toovad igal aastal Kreekasse 200 miljonit dollarit, mis on tõhusaks toetuseks Kreeka kõhnale riigikassale.

Papandreo ähvardused Ühendriikide sõjaliste baaside likvideerimiseks nõrgestavad tunduvalt NATO positsioone. Neli ameeriklaste valduses olevat baasi on mehitatud 3400 ameerika sõduriga ning nende toetuspunktide ülesandeks on garanteerida Ühendriikidele võimalusi Mustamere, Kesk-Ida ja Suessi kanali juurdepääsuteede kontrollimiseks. Kõige tähtsam nendest baasidest on Kreeta looteosas asuv Suda Bay, mis on oluliseks toetuspunktiks Vahemeres ristlevale Ühendriikide Kuuendale laevastikule. Kreetas asub ka suur lennuväli, NATO rakettide väljatulistamise seadeldised ja elektroonilise luure jaam.

Washingtonis kalkuleeritakse Papandreou lubadusi ja ähvardusi kommenteerides, et valimiskampaania ajal räägitakse ja tõotatakse palju, mida praktiliselt on raske teostada. Kreeka uuel valitsusel on suured kavad sotsiaalsete reformide rakendamiseks ning saastamise vastu võitlemiseks ja maa moderniseerimiseks, kuid see kõik nõuab raha ja Ühendriikide majanduslikku abi. Seda arvesse võttes võib ka oletada, et Kreeka uus valitsus ei ole oma uue välispoliitika rajamisel sugugi nii kategooriline kui seda valimiskampaania ajal tõotati. Võib oletada, et Ühendriikide baasid jäävad Kreekasse püsima kui Washington nõustub kreeklastele senisest suuremate toetussummade andmisega. Samuti arvatakse, et Kreeka jääb edasi NATO-sse kui ta saab läänemaailmalt ralvastust oma idapiiride kaitsmiseks Türgi vastu. NATO-sse jäämine on aga samal ajal tihedalt seotud ka Küprose küsimuse lahendamisega, kus on uuelt valitsuselt oodata tunduvalt rangemat poliitikat. Praeguste väljavaadete juures on igatahes võimalusi, et Papandreou on valmis alustama kõigi nende küsimuste lahendamiseks Ühendriikidega pingsaid läbirääkimisi.

Kõiki neid komplitseeritud olukordi ja võimalusi arvesse võttes on arusaadav, et Washintoni ametlikes ringkondades valitseb Kreeka uue valitsuse ametisse astumisel vaikus. Seal oodatakse kannatlikult olukordade kujunemist ja uue valitsuse signaale läbirääkimiste alustamiseks.

K. A.

Lugege kaks korda nädalas ilmuvat „VABA EESTLAST" — sisukam ja odavam eesti ajaleht vabas maailmas!

Asta Willmann

Balti kultuuride kaitseaktsioon P.E.N. kongressil

Ida-Saksamaa Balti resolutsiooni suurim ründaja

Tänavune, 45. P.E.N. Kongress toimus 21.—25. septembrini Prantsusmaal, nelja esimese päevaga „Kongresside Palees", Lyonis, viimasega Pariisis, kuhu kongresslased viis äsja käiku lastud uhiuus kiirrong, ja seda erarongina väljapool sõidukava — lõpuaktusele Sorbonne'i ülikoolis ning õhtusele lõpuvastuvõtule Pariisi vanas ja esinduslikus raekojas, Hotel de Ville's. Eesti P.E.N. Klubi ametlike esindajaina võtsid kongressist osa Asta Willmann ja Aleksis Rannit, liikmena Fanny Sivers, toetav-liikmena Are Helbemäe ja külalisena Erik Linnolt.

I.

Esindet oli 40 maad 59 P.E.N. keskusega, mis tõi kokku umbes 300 pealise hulga. Kongressi avas 21. septembril Lyoni linnapea, Francisque Collomb, millele järgnesid sõnavõtud P.E.N.'i Rahvusvaheliselt Presidendilt Per Wästbergilt, (Rootsi); Prantsuse P.E.N.' Presidendilt Rene Tavernierilt; Hungari P.E.N.'i Presidendilt Ivan Boldizsarilt; ja Shanghai P.E.N. Klubi esindajalt Ba Jin'ilt. Avapäeva õhtul oli Lyoni ajaloolises ja üpris kaunis raekojas korraldatud kongresslastele vastuvõtt linnapea poolt.

Sümboolse avalöögina järgnevaile tööpäevile, mis jagunesid eksekutiivistungite ja kirjanduslike ettekannete ning vestluste vahel, toimus enneköike pidulik pärja asetamine monumendile Lyonis, püstitet „kõikide maade kirjanike mälestuseks, kes annud oma elu vabaduse eest."

Nii olid siis ka tuuled, mis puhusid eksekutiivi töö-istungeil, üldlatavalt värsked ja lootustandvad. Kuigi kavakohaselt oli eksekutiivi peaprobleemiks ja mureks küsimus, kuidas aidata vangistet kirjanikke üha arvukamais maades, millised võiksid olla uued klubid ja millised, kui inaktiivsed, tuleks P.E.N.'i nimekirjast kustutada,

kujunes mitmeti ülioluliseks aga kolme Skandinaavia maa, Rootsi, Norra ja Taani poolt esitet resolutsioon Balti maade keelte ja kultuuride kaitseks.

Resolutsiooniga ühines kohapeal ka Soome.

Uusi tuuli sissejuhatav resolutsioon, mida märkis eraldi ka vanemaid ja suurimaid Pariisi ajalehti, „Le Monde", võeti vastu valdava häälteenamusega. Vastu hääletasid viis: Ida-Saksamaa, Bulgaaria, Hollandi, Languedoc ja Austraalia (!; erapooletuks jäid seitse. Poola hääletas resolutsiooni poolt, samuti möödunud aastal P.E.N.'i perre vastu võet Puna-Hiina — vähem küll, muidugi Baltimaade poolt, kui just Nõukogude vastu — tõsilõbus seik rahvusvahelisel areenil ,mis antud olukorras igapidi teretulnud. Nõukogude Liit, keda aastakümnete kestel on pidevalt liikmeks kutsutud ja kes sel puhul on pidevalt eeltinginuseks seadnud Eesti ja Läti klubide elimineerimise, ent ka pidevalt tulemusteta, ei saatnud kongressile sedakord isegi vaatlejat.

Skandinaavia maade ühine resolutsioon, (ära toodud „Vaba Eestlases" nr. 70) pole üksnes ühekordne, vahetu protest, ei piirdu ta ka ainult Balti maadega, vaid kujuneb paratamatult pretsedendiks taoliste probleemide puhul tulevikus üldse.

Juba oma avalausega, et „Rahvusvahelise P.E.N.'i kõige tähtsam ülesanne on säilitada väikekultuure," on määritlet prioriteet P.E.N.'i tegevuskavas, klassifitseerit ja täpsustet P.E.N.-i põhi-ideoloogia vähemalt lähemaks tulevikuks.

Enamgi. Esmakordselt kasutatakse selles meile nii tähtsas dokumendis sõna „haritlased", (intellectuals"). Lausega: „Viimaseil aastail oleme saanud informatsiooni ohtude kohta, mis ähvardavad Eesti, Läti ja Leedu kultuure, koos teadetega oma keele ja kultuuri eest võitlevate haritlaste arreteerimistest," — on ühthoopi öeldud, te üha meelevaldsemaks muutuvas maailmas on Rahvusvaheline P.E.N. otsustanud võidelda kõikide oma keelt ja kultuuri kaitsvate vaimu-inimeste eest, kirjanikud või mitte, P.E.N.'i liikmed või ei — jäädes seejuures, vastavalt oma põhikirjale, siiski vääramatult apoliitiliseks. Sedalaadi uute tuulte puhumist P.E.N.'is reedab ka tänavune „Kirjanikud vanglas komitee" aruanne, milles esmakordselt esineb Eesti, Mart Niklus'e nimega.

Ülaltoodut kinnitab ka prantsuskeelse Belgia P.E.N. Klubi poolt esitet resolutsioon-protest Tshehhoslovakkia valitsusele.

Lähtudes Liitunud Rahvaste Organisatsioonis 1975. a. Tshehhi valitsuse poolt ratifitseerit rahvusvahelise lepingu 19-st paragraafist, mis igale kodanikule tagab sõnavabaduse koos vabadusega — vaatamata riigipiiridele — taotleda, saada ja saata, suuliselt või trükistena, taides, kirjas või muu meedia kaudu, igasuguseid ideesid, nõuab resolutsioon 18-ne haritlase vabastamist eelvangistusest koos väljakuulutet kohtuprotsesside tühistamisega. Vangistatute seas, kes nimepidi loetletud, on kuus kirjanikku, kolm oma tööst ja fakulteedist tagandet teadlast, ülejäänuid süüdistatakse kas põrandaaluse kirjanduse paljundamises ja levitamises või välismail seadusliskult ilmuvate ajakirjade vahendamises. Resolutsioon läks läbi suure häälte-enamusega.

Mõlemaid resolutsioone ründas teravalt Ida-Saksa esindaja Paul Wiens, erilise, lausa pidurdamatu ägedusega aga Baltikumi soosivat, Skandinaavia maade oma. Ta rünnak lähtus resolutsiooni lõpulausest, mis kutsub kõiki Rahvusvahelise P.E.N.'i liikmeid ühinema nimetet maadega, mõistmaks hukka Nõukogude ebasõbralikku poliitikat („policy"), kuna see on eredas vastuolus kõikide põhimõtetega, mis kehtivad rahvusvaheliste kultuuri-kokkulepete puhul.

Paul Wiens ütles, et väide on puhas vale, Nõukogude Liit ei avalda Balti maade etnilistele kultuuridele vähimatki survet, kirjandus ja taided õitsevad seal enneolematult ning raamatuid ilmub päratul hulgal — Skandinaavlaste resolutsioon on puhtpoliitiline ning nimetet informatsioon selles otsene Nõukogude Liidu laimamine.

Resolutsiooni heaks tõusis hääli mitmelt poolt. Olukorda kõige selgemini illustreerivaiks osutusid ent küll Eesti esindajate vastuväited ründajale. Oma sõnavõtus tõi Aleksis Rannit välja kolm otsustavat tõika: esiteks — möödunud aastal valitsusele esitet eesti haritlaste manifesti venestamise vastu, mis üldse ei tegelnud poliitikaga, ei kommunistliku korraga ega olnud ka Nõukogude põhiseadusega vastolus, vaid just selle alusel nõudis kaitset oma etnilis-kultuurilistele väärtustele ja eesti keelele; teiseks tõi ta välja antisemiitliku hoiaku esinemise esmakordselt eesti ajakirjanduses ja kirjanduses; kolmandaks väitis Aleks Rannit, et eestlane pole ei vene keele ega vene kirjanduse vastu, vaid selle vastu.

(Järg lk. 7)

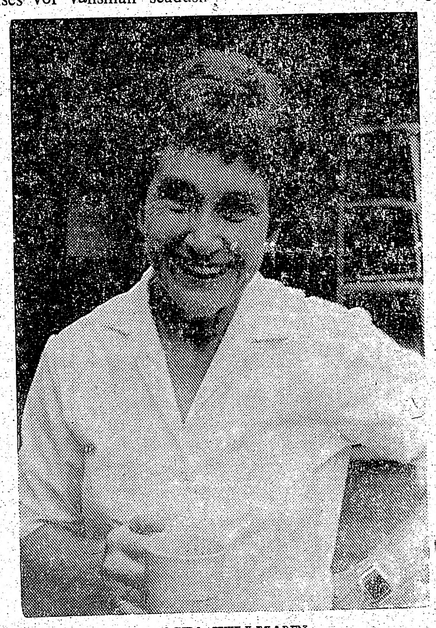

ASTA WILLMANN

VALVEARST NÄDALALÕPUL

31. okt. ja 1. nov.
dr. J. Marley, tel. 921-7777

7. ja 8. nov.
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Moskva ei pea kinni rahvusvahelistest kokkulepetest ja on hakanud oma vastaseid hävitama keemiliste vahenditega.

Vene keemilise sõjatööstuse võtab lähema vaatluse alla ameeriklane Sterling Seagrave oma äsjailmunud raamatu „A Journey Through the Terror of Chemical Warfare", mainides, et tõendid keemiliste vahendite kasutamisele võtmises sõjategevuses on tunnistajate varal kindlaks tehtud. Esimesed rapordid keemiliste vahendite rakendamisest tulid 15 aastat tagasi Jeemenist kus sealne pahempoolne valitsus võitles Saudi Araabia toetusel mässu tõstnud rojalistlikult häälestatud suguharude vastu. Jeemenis visati vene päritoluga lennukitelt alla omapäraseid pomme, mis eristasid paksu suitsu. See suits põhjustas nahahaavu ning sisemisi verejookse, kutsudes esile surma.

Kolm aastat hiljem atakeeriti Jeemeni külasid jälle keemiliste pommidega, mis lõhkemisel eristasid hallikasrohelist suitsu. Rahvusvahelise Punase Risti esindajad tegid kindlaks, et suits põhjustas oksendamist, verejooksu suust ja ninast ja teisi häireid, mis lõppesid paljude inimeste surmaga. Kuid nende kallaletungide puhul ei õnnestunud kellegil ründavaid lennukeid fotografeerida, samuti ei ole kusagil säilunud nende gaasipommide kilde.

1970-nendate aastate lõpul saabusid uued tõendid gaasipommide kohta Laose küladest. Seal olid vene päriolu lennukid rünnanud külasid ning heitnud alla suuri kotte, mis lõhkesid õhus ja levitasid kollast pulbrit „kollast vihma", mis põhjustas inimestele verejookse. Arvati, et siin oli tegemist närvigaasiga, mida sakslased valmistasid Teiseks maailmasõjaks kuid mida nad kunagi ei kasutanud. Laoses langes „kollase vihma" ohvriks 15.000 kuni 20.000 inimest kuigi kommunistlik Vietnam keemiliste vahendite kasutamist kategooriliselt eitab.

Kuid siis tulid uued ärevad sõnumed — seekord Afganistanist, kus vene okupatsioonijõud pommitasid samalaadiste gaasipommidega külasid Badakshshani provintsis. Asja hakkas uurima Ühendriikide ajakirjanik Sterling Seagrave, kes kogus kogutud andmed äsja ilmunud raamatusse, mille veergudel ta kindlale otsusele jõuab, et venelased on välja arendanud uusi keemilisi võitlusvahendeid, millede katsetamine toimub välismaailmast eraldatud kohalikes sõjalistes kokkupõrgetes, kust on raske tõendeid koguda. Seagrave nendib, et venelased on sõjaliseks kasutamiseks välja arendanud seene mürke — mükotoksiine, millede mõju tunnuseks on verejooksude tekitamine.

Mida teha antud olukorras? Mürkgaaside kasutamine sõjaliseks tegevuseks on keelatud 1925. aastal sõlmitud Genfi protokolliga ja 1972. aastal allakirjutatud Bioloogiliste Relvade Konventsiooniga, kuid venelased on harjunud kõigile lepingutele vilistama ja teevad seda ka nende kokkulenetega. Raamatu autor Seagrave leiab, et Moskva korrale kutsumiseks on ainult üks kindel tee — Ühendriigid peavad ka omalt poolt välja töötama keemilised võitlusvahendid ja varustama endid hävitavate närvigaasi tagavaradega. See oleks Kremlile hoiatuseks ja sunniks nad ettevaatlikkusele. Seagrave väide tundub loogilisena ja praktilisena kuid sellele ettepanekule ei ole kahjuks loota läänemaailmas üldist toetust, mida kinnitab suur vastuseis neutronipommi rakendamisele.

AMI

New Yorgi Eesti Teatri külalisetendus E. Vilde näidendiga „Side" oli oodatud teatrisündmuseks eesti ühiskonnas. Pildil näitlejaskond pärast etendust, kus Eesti Rahvusteatri liige Lydia Vohu avaldab tänu ja annab üle roose. Foto: Vaba Eestlane

Külastajad Indiast vajavad viisat

Kanada valitsuse korraldused ebaseaduslike immigrantide sissevoolu piiramiseks

Torontos Hotel Plaza II toimunud Kanada immigratsiooniministri Lloyd Axworthy pressikonverentsil etniliste ajalehtede toimetajatele, kerkisid eriti päevakorrale Poola põgenikele ja Aasia rahvastele Kanadasse emigreerumise võimaldamise avardamise küsimused. Hotelli ukse ette oli ministri saabumisel kogunenud ligemale paarikümneliikmeline Aasia rahvaste demonstratsioonigrupp, kes oma plakatitel süüdistas Kanada valitsust rasside vahetegemise poliitikas.

Pressikonverents toimus küsimuste ja vastuste korras, milledele minister Axworthy andis pikema sissejuhatuse. Minister tõstis eriti esile etnilise ajakirjanduse osa kommunikatsioonivahendina valitsuse ja erigruppide vaheliste tihedamate kontaktide loomisel. Puudutades Kanada immigratsioonipoliitikat,

rõhutas ta eriti, et selle poliitika kujundamisel tuleb hoida kindlat tasakaalu Kanadasse valguva immigrantide voolu ja Kanada võimaluste vahel immigrantide vastuvõtmisel ja nende absorbeerimisel.

Kanada immigratsioonipoliitika põhialusteks on praegu kolm tegurit, mida teravalt silmas peetakse — perekondade ühendamine, Kanada tööturu nõudmiste rahuldamine ja poliitiliste põgenike vastuvõtmine.

Küsimuste ja vastuste korras selgitas minister lähemalt ka valitsuse viimaseid korraldusi immigrantide vastu võtmiseks Aasia riikidest, eriti Indiast. Uute korraldiste alusel nõutakse nüüd Indiast siia saabuvatelt külastajatelt vastavat viisat, kuna paljud külastajad kasutasid ära Kanada vastutulelikkust külaliste vastuvõtmisele ja jäid siia elama.

Viimaste kuude jooksul on ka paljud vastutustundetud agendid saatnud siia sadu inimesi, kes Kanadasse saabudes on nõudnud endile põgeniku staatust.

Viisata Indiast Kanadasse saabunud isikute sissevool muutus niivõrd tülikaks ja massiliseks, et minister Axworthy käis seda küsimust Indias uurimas ja lahendamas, samuti võttis ta kontakte siinsete india rahvusgrupi juhtidega. Lõpuks jõuti otsusele, et ainsaks võimaluseks tekkinud väärnähete ärahoidmiseks on Indiast saabuvatele külalistele viisa nõudmise esitamine.

Poola ajakirjanikud tõstsid üles Poolas praegu valitseva pineva olukorra ja avaldasid soovi, et Kanada valitsus suurendaks poola põgenikele võimalusi Kanadasse asumiseks. Minister mainis, et valitsus on suurendanud juba poolakate kontingenti ja katsub selle küsimuse lahendamiseks teha kõik võimaliku.

Poola põgenike vastuvõtmise küsimuses oli minister Axworthyl Torontos viibides ka pikemaid nõupidamisi siinse poola keskorganisatsiooni Poola Kongressi esindajatega.

Etnilise ajakirjanduse juhtivad esindajad dr. J. Kirschbaum ja V. Mauko puudutasid etnilise ajakirjanduse ja keskvalitsuse vahekordi. Dr. J. Kirschbaum pani ministrile südamele, et valitsus leiaks võimalusi etnilistele ajalehtedele postitariifide alandamiseks kui Kanadas hakkavad uuest aastast alates kehtima uued kõrged postitariifid ning V. Mauko palus minister Axworthyt Kanada mitmekultuuri ministrile Flemingule teatada, et etniline ajakirjandus ootab ikka veel neid föderaalvalitsuse kuulutusi, mida Fleming on mitmel korral lubanud.

70 tööd fotonäitusel

Tartu College'is esinevad tuntud eesti fotograafid

Paar aastat tagasi korraldas Eesti Kunstide Keskus eesti fotograafide tööde näituse, mis leidis eriti laialdast tähelepanu. Pärast seda on fotoalalist olnud vaid väiksemad väljapanekud Tallinna Festivalil ja Enn Alfredi iseseisev fotonäitus. Nüüd on eesti fotograafid spontaanselt organiseerunud fotonäituse korraldamiseks, kuigi sellejuures mingit organisatsiooni ei looda, Kuna üks neist on Naima Aer, kes on sellelaadilisi näitusi korraldanud kanada ühiskonnas, on temale usaldatud käesoleva näituse organiseerimine. Ta annabki seletusi eelolevast sündmusest.

„Paljud meie tuttavad on avaldanud soovi, et oleks näitusеid eestlaste töödest," alustab ta oma vestlust ja jätkab siis, et see on nagu soovinäitus täitmaks inimeste soove. Selle korraldavad fotograafid ise, esitades oma töid, kus kogusummas on välja pandud kuni 70 tööd. Kuid sellisel näitusel saavad eesti fotograafid omavahel tuttavaiks, jagavad oma kogemusi, kuid sellejuures ei jää mingisse organisatsiooni vormi.

Esinevad fotograafid on kõik tuntud, nende töödel on hea kvaliteet.

Selletõttu üüriti Tartu College'i saal ja hakati näitust korraldama. Kõik tööd on professionaalselt raamitud, mis tagab näitusele hea üldmulje.

Naima Aer on üks organiseerijaist, kuid igaüks on lubanud anda kaasabi. Kõige rohkem on fotosid Enn Alfredilt, kes on viimasel ajal pildistanud kaasmaalasi. Teistel on kümne ringis, mõnel vähem, nii kuidas võimalusi raamimiseks, mis on muutunud väga kalliks. Naima Aer, kes on eesti ühiskonnas tuntud oma puukaunistustööde tõttu, on samal ajal ka suurte kogemustega fotokunstnik, kes on töötanud kommertsiaalse fotograafina, olnud fotoajakirja toimetaja ja kaastööline. Kuuludes kanada fotoorganisatsioonidesse, on tal tulnud mitmeid fotonäitusi korraldada.

Eeloleval näitusel esitab ta värvilisi loodusuurimuslikke fotosid.

Enn Alfred on praktiseeriv advokaat Torontos, kel on olnud suur huvi fotoala vastu. On esinenud fotonäitustel ja võitnud auhindu. Oma iseseisval näitusel oli ainestikuks visuaalsed tähelepanekud oma rännakutel erinevates maades igast maailmajaost. Praegu on kontsentreerunud kaasmaalaste pildistamisele, mida esitab eeloleval näitusel.

Maie Liiv on vabakutseline fotoajurnalist ja audio-visuaal-ala produtsent. Ta on lõpetanud Toronto Ülikooli, George Brown College'i, Ryersoni Instituudi ja Ontario kunstikolledzhi. Eeloleval näitusel ta esitab must-valgeid portreesid.

Vello Muikma on tegutsenud fotograafiaga kolm aastakümmet. Olnud fotozhurnalist, omanud reklaam-fotograafia stuudio. Esitanud oma fotosid paljudel näitustel, võites nende eest auhindu.

Tegutseb praegu vabakutselise fotograafina ja õpetab fotograafiat Ontario College of Art ja Conestoga College'is.

Seekordsel näitusel on temalt värvilisi Toronto vaateid.

Jüri Punno on lõpetanud neljaaastase reklaamkunsti kursuse Stokholmis. Töötanud vastaval alal Stokholmis ja Torontos, alates 1971 iseseisva reklaamkunstnikuna. Esinenud maalidega Torontos ja Vancouveris ning fotodega grupinäitustel.

Aili Suurallik on praegu CBC Film Documentaries ja Art Programmide juures produtsendi abiline, CBC Resources programmide juudes aga direktorina. Temalt on näitusel must-valgeid fotosid.

Karin Vagiste on tegutsenud aktiivselt üle kaheksa aasta.

Tema töid on esitatud paljudes galeriides USA-s ja Kanadas. Kunstilise hariduse on saanud Ontario College of Art ja Ryersoni Instituudi kursustel.

Lõpetanud York University kunsti alal. Omab ja töötab desainstuudios Torontos. Eesoleval näitusel esitab visuaalseid versioone Kalev-Estienne võimlejate liikumisest ja rütmist.

Näitus toimub pühapäeval, 15. novembril kell 12—18 Tartu College'is ja sinna on kutsutud kõik huvilised, sissepääsk on tasuta.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

TEATAME, ET ALATES 1. NOV. ÜHINEB JÄLLE MEIE PRAKTIKAGA HAMBAARST

dr. Helle Solu-Tupholme

Dr. MARET TRUUVERT — Laste eriarst
Dr. ARJA PELTONIEMI — Laste eriast
Dr. PIRET TRUUVERT — Hambaarst
Dr. ANNE TONISSON — Hambaarst

VASTUVÕTT KOKKULEPPEL TEL. 766-1391, 766-5623

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ..... 19.... . Tellimise katteks lisan $ ..... sularahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....

Piibleid Rootsist N. Liitu

Inimesed nutsid kui pühakirja saadetis kohale jõudis

Pärast kaks aastat kestnud läbirääkimisi on N. Liidu võimud nüüd lubanud saata Rootsist 5000 piiblit ja lauluraamatut Riiga. Juunis laaditi piiblid de Havres Prantsusmaal laevale ja need on nüüd Riiga jõudnud ja seal usklikele kätte antud.

Läbirääkimisi selles osas on pidanud nelipühilaste pastor Ingvar Holmberg Örnsköldsvikis N. Liidu saatkonnaga. Vahendajaks oli läti pastor Nikolai Stepanov Riias, kes juhib ametlikult registreeritud baptistide kogudust Riias.

See allub nn. baptistide unioonile Moskvas, mille juhtkond arvatavasti töötab koos KGB-ga.

Kahe aasta eest võttis Örnsköldsviki nelipühi kogudus Riia koguduse oma nn. vennaskoguduseks. Pärast kaheaastast ootamist ja läbirääkimisi anti luba piiblite laadimiseks vene laevale. Nelipühikogudus Örnsköldsvikis kandis kulud, mis tõusid 65 000 kroonile (ca $16.000).

Stepanov kirjutab Rootsi: „Inimesed nutsid, kui protsessioon piiblitega kohale jõudis. Niisugune asi juhtub kord 60 aasta jooksul."

250-miljonilise elanikkonnaga N. Liitu arvatakse olevat aastast 1917 alates importeeritud ainult 300 000 piiblit.

Iga tuhande N. Liidu kodaniku kohta tuleb üks piibel. USA-s on olemas viis piiblit iga elaniku kohta.

Arvestatakse, et N. Liidus on praegu umbes 50 miljonit usklikku ortodoksi, 8 miljonit katoliiklast ja viis miljonit evangeelset kristlast (luterlased, baptistid ja nelipühilased).

Usklikud maksavad kuni tuhat krooni piibli eest mustal turul. Usklike grupid väljaspool viivad suures ulatuses salaja piibleid N. Liitu. Arvatakse, et Rootsist, Soomest, Lääne-Saksamaalt ja Hollandist viiakse sajad tuhanded piiblid Venemaale.

Tollivõimud ja KGB teevad kõik, et seda importi takistada. Ühe aasta jooksul on avastatud 12 autot, mis olid ümber ehitatud piiblite salajaseks transpordiks.

(EPL)

Arvi Rebassoo abiellus Budapestis

Budapestis abiellusid viiulikunstnik Arvi Rebassoo ja Ungari aadlik Ilonka von Birkner. Pärast pulmareisi Jugoslaaviasse ja Itaaliasse noorpaar asub elama Frankfurti, kus A. Rebassoo alustab mängu Frankfurti ooperi orkestri koosseisus, olles äsja lõpetanud 2-aastase lepingu Stuttgarti Kammerorkestriga. (VES).

Johannes Voldemar Kuuse, kes kasvas üles Lagedi mõisas, lõpetas Tartu Ülikooli Metsateaduskonna, jäädes omal alal ülikooli juurde tööle. 4. augustil 1931. abiellus ta Valerie Schidlovskyga Kuressaares. 1944. a. põgenesid nad kolme pojaga Eestist, elasid Lõuna-Saksamaal ja saabusid 1949. a. Lääne-Austraaliasse. Abielupaar pidas oma kuldjuubelit Bayswateris.

Nr. 75

ommentaarid

urem osa kuulsatest ja tuntud staaridest on rahul oma kuula ja teenitud miljonitega ning e elu piirdub ainult filmikaate ees edasi-tagasi liikumisega, laalidega ning abiellumiste ja amise seeriaga. Kuid staaride s leidub ka neid, kellede ambonid ulatuvad kaugemale — poliitilisele pinnale, mõned maailmaparandamise ideid ks võttes loodavad maailma maks muuta igasuguste kahtpahempoolsete „ismide" proerimisega ja nende eest võitlega. Nende staarid esirinnas muvad ameeriklanna Jane Fonkreeklanna Melina Mercouri glanna Vanessa Redgrave. endriikide filmipubliku lemJane Fonda sai kuulsaks Vieti sõja ajal, mil ta propageeris munismi võimule tulekut Lõu-Vietnamis ja käis selleks isegi munistliku Põhja-Vietnami innas Hanois raadio propagantegemas, mille tulemusena ta endale võrdlemisi tabavama — „Hanoi Fonda". Mõnes s riigis oleks Fonda kodumaaabunult pandud oma ideesid igivastast tegevust järele mõta vangikongi, kuid Hollywood lmi maailm võtsid ta jälle kakäel vastu. Nüüd, kus Fonda ad Põhja-Vietnamis on viinud na-Vietnami nälja piirile ja tuded inimesed põgenevad punapõrgust väikestel paatidel me on Fonda muutunud Vietni propageerimisel äkki väga seks ja pühendab oma poliitienergia tuumaenergia jõujaade vastu võitlemisele. iis Inglismaa kuulus staar Vasa Redgrave. Tema on tuntud skistina, kes taotles selle sildi ka Briti parlamenti pääsemist kukkus läbi. Vanessa suureks itiliseks ambitsiooniks on Paiina araablaste abistamine ning de õiguste eest võitlemine. On mulik, et ta satub sealjuures teasse vastuollu Iisraeli võimudeja nende kaudu kogu maailma tusega. Kui minna siit samm si ja arvestada tõika, et peagu kogu läänemaailma filmitööson ühel või teisel viisil juutide ntrolli all, siis on täiesti mõistet, et Vanessa peab oma poliitiliauahnuse maha suruma ja mõtt rohkem leivateenimise peale unama.

Mainitud kolmest rahvusvahelist staarist on poliitilisel alal siis kõige menukam olnud Melina ercouri, kelle poliitiline kreedo kõikunud kusagil sotsialismi ja mmunismi vahemail. Melina ercouri omandas rahvusvahelise ulsuse paarkümmend aastat tasi vändatud filmis „Never on nday" (Ei iialgi pühapäeval), lle populaarsusele palju kaasa tas kaasakiskuv muusikaline tapõhi. Viimased aastad on Merouri tegelenud aktiivselt poliitika- ja kandideeris sotsialistide par esindajana äsjastel Kreeka parmendivalimistel, mis lõppesid teavasti sotsialistide partei suure võiga ja viisid ka Melina Mercouri arlamenti.

Valimiskampaania ajal esines elina ehtsa oktoobrirevolutsiooni gitaatorina veheldes ja zhestikuerides ning lubades töörahvale radiisi maapinnale tuua. Kui tealt küsiti, et kuidas ta töörahva sindajana suvatseb elada Ateena kaste miljonäride linnaosas suures luksuses, siis vastas Mercouri abandavalt, et seal on õhk samuti kutud kui vaeste linnaosas ning jalugu tunneb ka palju teisi rikaid, kes on võidelnud vaeste huide eest.

Melina sai igatahes oma ambitioonidele palju suurema rahulduse kui Vanessa Redgrave ja Jane onda kuna ta nimetati sotsialistile uues valitsuses kultuuri ja teause ministriks. Igatahes tohutu karjäär näitlejannale, kes tegi endale filmis „Never on Sunday" nime Pireuse sadamas meremeeste õbutüdrukut erakordse usutavusega mängides!

☆

Äsja levisid läänemaailma ajakirjanduses teated, et venelased kasutavad Afganistanis, Laoses ja Kambodzhas kohalike elanike vastupanu mahasurumiseks keemilisi võitlus- ja hävitusvahendeid, mida tunnistajad nimetavad „kollaseks vihmaks". Sellest järeldatakse, et

(Järg lk. 3)

OMA ARMAST EMA, VANAEMA, VANA-VANAEMA JA ÕDE

OLGA KULDNER'it

sündinud 28. augustil 1899 Häädemeestel
surnud 24. oktoobril 1981 Helsingborgis

mälestavad leinas

tütar LAINE perekonnaga Torontos
tütar MAI perekonnaga Helsingborgis,
Rootsis
ÕED perekondadega kodumaal

Puhka rahus,
kallis memmekene!

KALLIST ABIKAASAT, EMA JA VANAEMA

AMALIE TÕLD'i

sündinud 20. aprillil 1904 Undla vallas, Virumaal
surnud 26. oktoobril 1981 Ajax'is

mälestavad kurbuses

ABIKAASA
POEG perekonnaga
TÜTAR perekonnaga
SUGULASED Eestis

Sa läksid rahusse kuid
mälestus kallist Sinust
meile jäi.

ARMAST NAABRIT KODUKÜLAST

AMALIE TÕLD'i

mälestavad

K. TAIMRE
M. VAHER
perekondadega

Tähtede taga,
seal vaikib kõik valu!

MÄLESTAME OMA ARMAST VENDA, VANAISA JA ÕNU

arhitekt DANIEL VAMMUS't

sündinud 13. novembril 1896 Viidul, Saaremaal
surnud 13. augustil 1981

Sügavas leinas

vend HEINO abikaasa ja lastega
õde HELMI ja PILVI perekonnaga

„Isa, Sinu kätte annan
mina oma vaimu."
Luuka 23:46

LAHKUNUD KOLLEEGI ESTONIA TEATRIST

GERDA MURRE-ROSTFELDT'i

surnud 30. septembril 1981
maetud 3. oktoobril 1981 Metsakalmistule, Eestis

mälestavad kurbuses

HELGA ELLANDI
VALLY KUURMANN
RAHEL OLBREI
RIINA REINIK
LYDIA VOHU
HELENA VILLARD
TEET KOPPEL
RUDOLF LIPP
PAUL TAMMEVESKI

Armast sugulast

OSKAR PORK'i

mälestavad leinas

HERTA ja JULIUS TUULIK
ADO PARK
ILSE PORK
VIVA ja TOOMAS MANKIN
TARMO TENG

Eestlased rullsuusatamise võistlusel

Pühapäeval, 18. oktoobril toimusid Oakville'is, Hopedale Mall'is teised suuremad rullsuusatamise võistlused, milledest osa võttis ka viis eestlast.

10 km võistlusklassis tuli Robert Vellend Ken Hamthorni järele poole meetriga teiseks (mõlemal samad ajad 29. min 26 sek). Noorte klassis tuli Allan Mägi võitjale antud edumaa tõttu 8 sekundiga teiseks (32.14) ja Mehis Kivilo 36.50-neljandaks. Üle 35 aastaste meeste klassis tuli Harri Kivio palju nooremate meeste hulgas küllalt hea ajaga (41.18) kaheksandaks.

Armast koguduse liiget

ROOSA KASE't

mälestab

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

Armast vilistlast

dr.med. GEORG MARTINOFF'i

sündinud 21. aprillil 1910
surnud 7. oktoobril 1981 Vancouveris

mälestab leinas

EESTI ÜLIÕPILASTE SELTS PÕHJALA

Puhka rahus armas lauluvend

OSVALD LEPIK

Mälestused Sinust püsivad!

VANA ANDRESE KOGUDUSE SEGAKOOR

Lugupeetud seltsi liiget

OSVALD LEPIK'ut

mälestab

TORONTO EESTI SELTS

Mälestame kurbuses

OSVALD LEPIK'ut

ja avaldame kaastunnet proua A. Lepik'ule abikaasa ja Mardile perekonnaga isa kaotuse puhul

VALDUR ja LINDA RAUDJALG

Kauaaegset armast sõpra

ÕIE TAMM-FLEIG'i

leinab

PIA BÜNGER

HUDO TOOP'i

tema esimesel surma aastapäeval

mälestavad kurbuses

ISA, EMA ja VENNAD perekondadega

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8902

KIRIKUD

E.E.L.K. Peetri Kogudus
817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1 Kiriku tel.483-5347
Õpetaja Oskar Puhm
Hooldaja õpetaja Udo Petersoo
Organist dr. Roman Toi

JUMALATEENISTUS 1. novembril kell 11 hommikul. Teenib pastor U. Petersoo. Kell 10.45: Heidi Klamas — harpsikordi solist. Leerieelsed. Piiblitund kell 10 hommikul.

„MALESTUSTE RADADEL". Cantate Domino tuluõhtu 1. novembril kell 4 p.l. Rikkalik muusikaline kava.

JUMALATEENISTUS 8. novembril kell 11 homm. Teenib piiskop K. Raudsepp. Solistid Margit Viia — sopran ja Martin Kiik — harpsikord.

KOGUDUSE NAITEMÜÜK 8. novembril algusega kell 12. Loterii ja einelaud.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul.

EELK TORONTO
VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Crese.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 1. nov. USUPUHASTUSPÜHA JUMALATEENISTUS koos läti kogudusega kell 11 homm. Jutl. A. Taul inglise keeles. Jumalateenistus on eesti, läti ja inglise keeles.

Pühap., 8. nov. KOGUDUSE LOTERII algusega kell 2 p.l. Loterii kinkeesemed palutakse ära anda koguduse kantseleisse.

Pühapäeval, 15. novembril kontsert-jumalateenistus kell 4 p.l. (kellaaeg vahetatud läti kogudusega). Laulab T.E. Meeskoor, juhatab Charles Kipper.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourpe'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417.

Pühapäeval, 1. nov. kell 3 p.l. on JUMALATEENISTUS ühenduses Usupuhastuspüha ja koguduse 29. aastapäevaga. Külalisena jutlustab õp. A. Jalonen. Solist Tamara Norheim. Pärast jumalateenistust on koosviibimine kohvilauas einega. Lauluettekandeid pr. Norheimilt, luule deklamatsioone pr. Ella Kull'ilt. Käsitööde müügilaud.

Pühapäeval, 15. nov. on jumalateenistus kell 1.30.

Surnute mälestuspüha teenistus armulauaga on pühapäeval, 22. nov. kell 4 p.l. Lahkunute mälestamine.

Pühapäeval, 6. dets. Kristuse tulemise teisel pühapäeval on jumalateenistus kell 1.30.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Evangeeliumi-nädala JUMALATEENISTUSED teisip., 27.. okt. kell 7.30 õ., neljap., 29. okt. kell 7.30 õ. ja reedel, 30. okt. kell 7.30 õ. Laup., 30. okt. kell 7 õ. Teisipäeval, 3. nov. kell 7.30 õ.

Pühap., 1. nov. kell 1.15 pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p. JUMALATEENISTUS, kõneleb Märt Vähi, duett Raul Pumber ja Ülo Lindström.

Külaliskõnelejad Valdeko Kangro (27. okt) ning Märt Vähi (27. okt. alates). Laulud ja muusikalised ettekanded.

(Järg lk. 5)

Gerda Murre surnud

29. septembril suri Eestis operetilaulja, vanema põlvkonna säravamaid esindajaid Gerda Murre. Lahkunu on sündinud 4. juulil 1913 Narvas. Lõpetas Tallinnas naiskutsekooli ega mõtelnudki teatritegevusele. Kuid näitlejad Hugo ja Franz Malmsten kuulsid teda laulmas ja kutsusid ta 1932. a. Narva Teatrisse. Viis aastat hiljem asus ta „Estonia" teatrisse, kui Agu Lüüdik oli avastanud ta paljutõotava ande.

G. Murre oli eelduselt nii tantsiv primadonna, laulusubrett kui ka draamanäitleja. Ta esines oopereis, Nedda osas Leoncavallo „Pajatsides" ja Giuliettana Offenbachi „Hoffmani lugudes". Selle kõrval oli ta tegev ka sõnalavastusis. Kuid tema pärisosaks oli siiski operett, millises zhanris ta mängis „Montmartre kannikeses", „Rose-Maries", „Tatra tüdrukus", „Marizas", „Bajadeeris" ja „Nahkhiires".

Nõukogude korral ajal katkes äkki ta laul, kui NKVD ta 1940. a. arreteeris ja viis aastaiks teadmatusse, kust ta alles 15 aastat hiljem „Estonia" opereti juurde naasis. Ta on olnud nooremale põlvkonnale suureks eeskujuks oma piiratu austusega teariloomingu vastu, tahtes igas olukorras teatrit teha, kuna see oli sisemine tung temas eneses.

Floridas meenutati kodumaalt lahkumist

Lõuna-Florida Koguduse kodumaalt lahkumise ja lõikus-tänupüha jumalateenistus peeti 11. oktoobril, Fort Lauderdale Christ Lutheran Churchis, kuhu oli kogunenud suurel arvul koguduse liikmeid ja külalisi.

Jumalateenistuse pidas õpetaja Andres Taul Torontost. Oma jutluses tuletas ta meelde neid raskeid momente meie rahva elust, mida enamus meist on ise läbi elanud ja mille tunnistajad me oleme. Jumalateenistust kaunistasid sopran Anadie Allik ja alt Saime Vilbas lauluettekannetega. Orgunistina esines Erich Allik. Pidulik jumalateenistus lõppes Eesti hümni viimase salmi laulmisega.

Järgnes koosviibimise koguduse daamide poolt kaetud kohvilauas. Seal loositi välja surma läbi lahkunud abiesimehe kol. Nigul Ermaste poolt tehtud maal, mille võitis A. Ennis.

P.K.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Filmikroonkat eesti sündmusist

Möödunud pühapäeval toimus Eesti Majas K. A. Lehela filmide etendus, mis sadakond huvilist kokku tõi. K. A. Lehela on agara kaameramehena jäädvustanud sündmusi eesti ühiskonnas, mis kultuuriloolisel omavad püsiva väärtuse. Seda hindas ka Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo oma tervituses.

Filmiprogramm koosnes kahest osast. Esimeses kolm reisifilmi kaameramehe tähelepanekuist Mehhikos. Üks film Cancuni linnast, mis äsja sai maailmas tuntuks riigipeade konverentsi tõttu. Teised olid filmid püramiididest ja muistsete maiade ehitusmälestusist. Filmidel oli mehhikolike rütmidega muusika, kuhu sekka kaameramees ise andis turismijuhina asjalikke kommentaare.

Teises osas olid sündmused tänavuses eesti ühiskonnas, alates Tallinna Festivaliga. Sellele järgnes Seedrioru Suvihari '81 aktuse osa ja ulatuslikumana Killamängud 1981 ülevaatefilm. Rõhutamaks oma filmide ja nende sündmuste seotust kodumaaga, oli kaameramees lisanud Eesti vaateid proloogiks kui ka epiloogiks.

Tallinn Festivali sissevõtted kannatasid alavalgustuse tõttu, kuigi neist, eriti just lavalisest tegevusest jäi mingi pilk tegevusse, mille lõpuosa eriobjektiiviga katsetuses tõi linale liikumise dünaamikat.

Seedrioru Suvihari '81 aktuse osa oli välisvõte, ehkki üsna pilvise taeva all, andis siiski tehniliselt korraliku ja ulatusliku kirjelduse sellise, Seedriorule aastate jooksul omaseks saanud aktuse käigust, kus toimus avamine, pärgade panek, kõned ja esinemised mida sini-must-valgete lipukangaste all seisev rahvahulk kaasa elas. Sellisel fotokroonikal on kindlasti oma osa meie ühiskonna eluavalduste kirjeldamisel.

Suurema huvi ja kaasaelamisega jälgiti Killamängud '81 filmi, kus kommentaatoriks oli Anne Tüll. See algas skautlike noorte marsiga sõõriväljakule ja avamistseremooniale järgneva tegevusega, mida ühtlasi ulatuslikult vaadeldi. Samuti anti stseene ringkäigust maakondadesse ja võistlustest. Pärast päri lühipilku vihmasaju aegsele sisetegevusele järgnes õhtune kava ja selle on kaameramees küllaltki hästi nii tehniliselt kui ka neliliselt jäädvustanud. Killamängude korraldajad olid noored ja nende osa on eriti esile toodud, neid on kõikjal kaamera ees, tegevustahtelised ja naerusuulised, kuni sini-must-valgete õhupallide õhkulaskmiseni, mis olid mõeldud tervitusena kodumaale. Filmis kordus see rohke tegelaskonnaga esinemine hästi valitud stseenidega ja oli kaasahaarav ning sündmust meenutav.

Lootuses näha osavõtjate hulgas ka noori, oli programmi võetud lastefilm „Tom ja Terry", kuid ühtki last osavõtjate hulgas ei olnud.

Film killamängudest oli siiski huvipakkuv, nii et seda võiks esitada otse noortele kas mõnel kokkutulekul või eesti koolis. See käik läbi Eestimaa on küllaltki õpetlik, pealegi tahtnuks noored end näha ka ise filmilinal selle sündmuse osalistena.

Suured demonstratsioonid tuumarelvade vastu

BONN — Mitmes Euroopa suurlinnas toimusid möödunud nädalal suured demonstratsioonid tuumarelvastuse suurendamise vastu. Demonstratsioonide protestitorm oli suunatud Ühendriikide vastu, kuna vene tuumarelvastuse arsenali ainult mööda minnes puudutati. Ametivõimude hinnangul võtsid Roomas demonstratsioonist osa üle 200.000, Londonis vähemalt 150.000, Brüsselis 200.000, Pariisis umbes 50.000 ja Ida-Berliinis samuti umbes 50.000. Londonis toimunud demonstratsioonil nõudsid tööerakonna juht Michael Foot ja partei pahempoolse tiiva juht Tony Benn valitsuselt ühepoolset tuumarelvastuse likvideerimist.

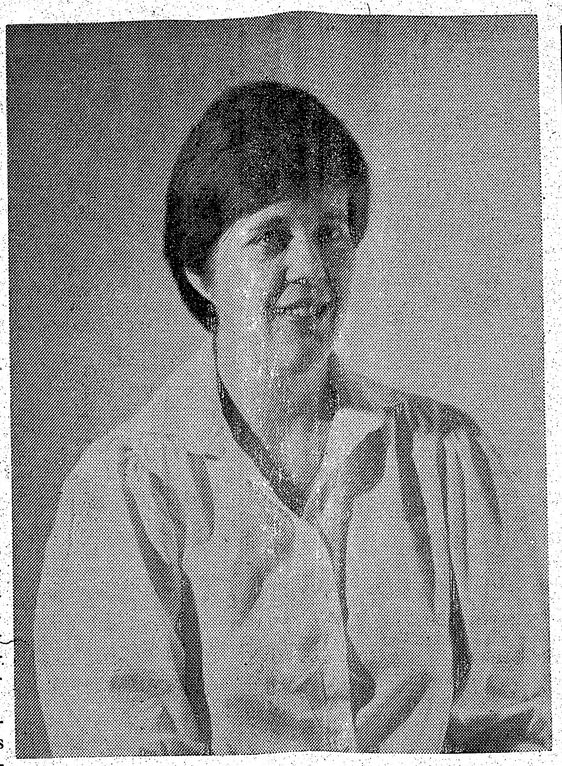

TIINA KIIK

AKORDIONI-VIRTUOOS TIINA KIIK ANNAB KONTSERDI

EKK juubelikontsertide sari eesti noorkunstnike aktiivsel osavõtul jatkub. Eelseisva 1. novembri kontserdi kava täidavad akordionivirtuoos Tiina Kiik ja klaveril Hillar Liitoja.

Tiina Kiik on lõpetanud Toronto Kuningliku konservatooriumi akordioni erialal. Juba stuudiumi vältel on Tiina Kiik omandanud rea tunnustusi, mis nüüd aina rohkenevad. Tunnustuste hulgas mainitagu eriti Kanada akordioni õpetajate poolt korraldatud võistluste auhindu juba 1971. ja 1973. aastast. Rida võitusid Kiwanise muusikavõistlustel ja auhinnad American Guild of Music ning CNE poolt korraldatud muusikavõistlustel lisavad omalt poolt avarust Tiina Kiigu muusikalisele võidukäigule. Otsitud akordioni-solistina on Tiina Kiik esinenud kanada muusika-elu domineerivate kontsertide kavades, nagu Contemporary Showcase 81 Gala Contsert ja Kuningliku Konservatooriumi poolt organiseeritud Karen Hatshaturiani austamise kontserdil. Värskelt on Tiina Kiik tegev rahvusvahelise muusikapäeva pidulikul kontserdil. Kontsert korraldub Eaton Centre'is

Kava, mida Tiina Kiik oma kontsertideks valib, ulatab vara-baroki suurmeistritest nagu Händel ja Scarlatti kuni kaasaegse kanada heliloojate, nagu Dolin ja Bučyznski helitöödeni. Kaastegev eelseisval EKK kontserdil on klaverikunstnik Hillar Liitoja. Liitoja alati sädelev — et mitte ütelda särtsuv — muusikanärv annab 1. novembri kontserdile omapoolse energia ja elevuse.

Tiina Kiigu kontsert konservatooriumi (Royal Conservatory of Music) kontsertsaalis 1. novembrill algab kell 4 peale lõunat.

Kaljo Raidi muusika, Urve Karuksi luule

Möödunud laupäeva õhtul toimus Toronto ülikooli Hart House muusikaruumis Eesti Kirjanduse Sõprade korraldusel Urve Karuksi ja Kaljo Raidi loomingu, muusika- ja lauluõhtu „Kuldkeeled". Vist kartusest, et väheldases saalis kõigile ruumi ei jätku, jäid mõned tulemata ja istekohti tühjaks.

„Kuldkeeled" on võetud ühest K. Raidi helitööst, mis Ernst Enno samanimelise luuletuse tekstile loodud. Õhtu sümboliseeris seda mõistet rohkem kui ühest aspektist. „Kuldkeeled tõmmatud üle vee" viisid meredetaguse kodumaa juurde, mille realiteet ilmnes suvel Tallinnas tehtud helisalvstuses, kus kammerkoor „Gloria" esitas selle K. Raidi laulu; selles laulus tulid kuldkeeled kõigepealt kodumaalt siinsete kuulajateni, õhtu kestel saatis T.E.B.K. noortekoor „Päike" samad tunded tagasi.

Need käeulatused tingisid erilise soojusest õhkuva meeleolu kõigi õhtu jooksul pakutava vastuvõtmiseks ja kaasaelamiseks.

Kaljo Raidi muusikat esitati Tallinnas tehtud helisalvestusest peale nimetatu veel vokaalansambel „Sanctuse" ja tshellisti Allar Kaasiku poolt. Valdeko Kangro ja K. Raid esitasid koos instrumentaalpala „Duo", T.E.B.K. noortekoor „Päike" laulis C. Kipperi juhatusel 1940. a. loodud laulu „Kuldkeeled on tõmmatud üle vee" ja 1980. a. loodud „Me oleme põhjamaa lapsed", trio V. Kangro viiul, K. Raid tshello ja C. Kipper klaver esitasid esmakordselt triole seatud kolmest osast „Ööpala". „Movimento" ja „Ricordanza", koosneva helitöö. Marika Wilbiks laulis esimesel pagulasaastal loodud laulu „Kes võib meid lahutada Jumala armastusest".

Valitud helitööd olid kõik helilooja liigilisemast, sisemise rahulolutundega ja hingestatusega loodud helindid, mis jäid helisema õhtu motoks saanud teksti variatsioonidena.

Lisaks tutvustas K. Raid iseennast kui meest, kel on olnud kolm elukutset: tshellist, muusikaõpetaja ja koguduse pastor. Märkides oma loomingut, ütles ta need olevat aastaist 1948—1952. Ta elu on mõjutanud kolm meest, kooliõpetaja J. Rummo, kes õpetas talle armastust kodumaa Eesti vastu, ta isa Juhan Raid Jumala suuruse vastu ja helilooja Heino Eller, kompositsiooni õpetaja, kelle juures elu sai teooriaks, loomistahe muutus loominguks, teadmiseks kuidas ideesid teadlikult väljendada.

Sõnalisel poolel esitas Urve Karuks kolm luuletsüklit. Teise tsükli eel ta tutvustas ennast, iseloomustades oma senist loomingut, kus esimene värsikogu oli meeleline, teine keeleline ja kolmas kujunemisjärgus olev hingeline. Üllatavalt olidki Karuksi esitatavad luuletused otsingulised püüdlused millegi suure juurde, mõneti usuliste impulssidega. Ta kommenteeris sellist tunnetust, et hing on sageli välja igatsenud jõudmaks taevataadi juurde puhtaks mõstuna kui aknaklaas. Selles läbipaistvuses näeb poetess oma elu pretensioonitult. Elu õppetükkidel on iseloomustav ng-hääliku raskus.

Inimesele on antud valikuvabadus, kõik on temale antud, kuid siiski ei kuulu talle mittemidagi.

Hulljanusena on ta kõngenud kaevu juures, teadmata et elustav vesi (eluvesi) on nii lähedal. Nende enesekommentaaride kaudu avanes hoopis uus aspekt Karuksi loomingule, savist tehtud inimesele, kes otsib savile hinge andjat.

„Kuldkeeled" oli elamustihe õhtu sidudes kahe looja loomingut kuldkeeltel väljendatava igatsuslikkusega. Pealegi selgus, et K. Raid ja U. Karuks on sugulasedki. Pärast rohket aplausi tänas EKS's üks esimeestest Eda Sepp osalisi, kuna teine esimees Kaja Telmet ulatas mõlemale roose.

Lõuna-Florida „Eesti Kodus"

veel saadaval ainult ühe magamistoaga kondomiiniumeid hinnaga $43.000—$45.500. Heas rajoonis, hea maja. Hind $10.000 alla siinse turuhinna. Majas 35 ühe- ja kahe magamistoaga korterit. Hoone 4-kordne, kõetud ujula ja tõstuk.

L. F. Eestlaste Koondis
Box 4714
Fort Lauderdale
Florida, 33338
USA. Tel. 1-305-463-5861

AINULAADNE TURISMIREIS LUKSUSLAEVAL VAHEMERE MAADELE JA SAARTELE

27. juunist kuni 11. juulini, 1982. a. ajal, kus Vahemeri on vaikne ja reis ülimalt nauditav. 15. päeva jooksul külastame **KREEKAS** Ateena, Daphni ja Korintuse linnu. **VAHEMEREL** külastame Santorini, Rhodese, Kreeta ja Patmose saari. **TÜRGIMAAL** Kusadasi ja Efesuse linnu. **IISRAELIS** põhjalikud igapäevased ringreisid, laev peatub Ashdodis ja Haifas, Külastame: Jeruusalemma, Tel Avivi, Petlemma, Naatsareti, Jeerikot, Galilea ümbrust ja palju muud. **EGIPTUSES** ringreisid Aleksandrias, Kairos ja Giza püramiidide juures. Ööbimine alati luksusaurikul.

Ligemale 500 eestlast on külastanud koos pastor H. Rüdmik'uga Piiblimaid. Informatsiooniks ja reisikavaks palume kirjutada: Rev. H. Rüdmik, 783 Arton Lane N.E. PORT ST. LUCIE. Florida 33452. U.S.A. Varajane registreerimine vajalik.

EKN-u uus . . .

(Algus lk. 1)

Aruannete kohta võtsid sõna E. Lindaja, L. Leivat, V. Pent, T. Tõsine, H. Teder ja Kalju Jõgi. Kalju Jõgile avaldati H. Tederi ettepanekul aplausiga tunnustust tehtud suure töö eest Vabadusfondi juhina.

Järgmise päevakorrapunkti all andis esimees L. Leivat ülevaate EKN-u struktuurist, tegutsemise alustest ja ülesannetest, kasutades selleks ka „Vaba Eestlase" peatoimetaja K. Arro poolt aastaid tagasi kirjutatud seeriat, mille avaldasid broshüürina Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides ja Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu. Kõneleja rõhutas ka, et tulevikus tuleks EKN-u büroo tegevus ümber organiseerida, et vähendada peasekretäri töökoormat.

Tegevuskava oli koosolejatele kirjalikult välja jagatud, kuid seda täiendas L. Leivat, mainides, et Balti Liit kavatseb oma tegevust jatkata Madriidi konverentsil ning et Vaba Olümpia korraldamiseks on ettevalmistused käimas.

E. Salurand mainis eelarve kohta, et see on koostatud pisut suurem eelmise tegevusaasta eelarvest, ulatudes tulude ja kulude osas 39.500 dollarile,

kusjuures annetustest loodetakse saada 35.000 dollarit. Läbiräägimistel võtsid sõna Henny Aruja, L. Kolk, L. Leivat, V. Pent, E. Lindaja, J. Saarniit ja K. Jõgi. L. Kolk pidas vajalikuks, et Balti riigid saaksid endale mingisugusel kujul esindaja Liitunud Rahvaste Organi satsiooni, kuna meie iseseisvuse küsimus võib arenema hakata ainult selle organisatsiooni kaudu. L. Leivat tegi teatavaks, et EKN üritab järgmise Balti õhtu korraldamist 24. veebruaril ning V. Pent vastas J. Saarniidu küsimusele, et Balti õhtu puhul tahetakse korraldada ka Balti kunstinäitus.

Tegevuskava ja eelarve kinnitati.

Uude juhatusesse valiti esimehena senine esimees Laas Leivat

ja juhatuse liikmetena U. Petersoo, H. Lupp, Eneri Taul, A. Kittask, A. Jurs, E. Lepnurm, V. Pent, E. Salurand, P. Mõldre, Kadi Kaljuste, T. Tõsine, N. Valge, Anne Läte ja E. Lindaja, kandidaatideks C. Pahapill ja J. Kivik. Revisjonikomisjoni valiti: Henny Aruja, E. Altosaar ja H. Teder, komisjonide esimeesteks: väliskomisjon — Eneri Taul, rahvusvaheline komisjon — E. Kiilaspea, rahvuskultuuriline komisjon — Stella Kerson, Vabadusfond — K. Jõgi, informatsioonikomisjon — E. Salurand, juriidiline komisjon — A. Kala, aktsioonikomisjon — H. Lupp, koolikomisjon — E. Marten ja noorsootöökomisjon — T. Romet. Aukohtu liikmeiks valiti: I. Heinsoo, H. Teder ja L. Kolk, esindajateks Ülemaailmsesse Eesti Kesknõukokku — L. Leivat, H. Lupp, E. Salurand, U. Petersoo ja H. Teder Torontost, H. Raudsepp, L. Vahter ja L. Savi New Yorgist. Esindajateks Balti Liitu: H. Lupp, Eneri Taul, U. Petersoo, E. Altosaar, E. Salurand ja K. Jõgi, esindajateks Balti Naiste Nõukokku — Helmi Hansen, Epp Aruja, Henny Aruja, Helle Jõgi, Nancy Epner, Malle Laansoo, Julie Herma, Tiiu Pärnsalu, Eneri Taul, Marta Kivik, Malle Pihl, Ingrid Hazeldine, Sigrid Valge ja Lydia Aruvald. Ex Officio kuulub sinna auliige Olga Riisna.

Pärast seda kui U. Petersoo oli endist esimeest L. Leivatit ja juhatust tänanud tehtud töö eest, lõppes koosolek Eesti hümniga.

Pensionäride klubi Simcoe ääres asutamisel

Laup., 10. okt. kell 3 p.l. toimus Simcoe järve lõunakaldal, Royal Beachi lähedal, asuvas Ühendatud Kirikus Lõikus-tänupüha jumalateenistus armulauaga. Teenis abipraost Tõnis Nõmmik, organistiks oli Ed. Welin.

Pärast jumalateenistust kogunetti kiriku seltskondlikku ruumi, kus kohalikud daamid A. Päri ja S. Hõbe juhatusel pakkusid kirikulistele kuuma kohvi koos kohvikõrvasega.

Abipraost T. Nõmmik andis täiendavaid seletusi pensionäride klubi asutamise kohta ja kuulas ära kohaliku informatsiooni. Eeltööde tegemiseks valiti järgmised isikud: juhatajaks F. Aadli, liikmeteks O. Pääbo, S. Hõbe ja J. Martvee, kes uurivad ruumide saamise võimalusi ning lahendavad teisi klubi asutamisega seoses olevaid küsimusi. Tulemustest teatatakse järgmisel jumalateenistusel laup., 12. nov.

J. Säägi näitas oma värvilisi filme aastatest 1953—60 ja sai tugeva aplausi osaliseks.

Ameerika kasvatusega peaminister Iraanis

TEHERAN — Iraani uueks peaministriks nimetati kõvakäelist liini pooldav islami fundamentalist Ali Akbar Vellayati, kes on elukutselt arst ja saanud oma hariduse Ühendriikides. Teherani ajalehed tegid teisipäeval teatavaks, et hukkamismeeskondade kuulidest on jällegi langenud 25 isikut, keda süüdistatakse praeguse valitsuse vastases tegevuses. Hukatute hulgas oli ka endise presidendi Bani-Sadri abi Manucher Massadi.

EELK TORONTO ANDRESE KOGUDUS
toni ja Jarvise nurgal
õpetaja Andres Taul
oronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
656-5248, kirik 923-5172

., 1. nov. USUPUHASTUS-JUMALATEENISTUS koos udusega kell 11 homm. Taul inglise keeles. Jumatus on eesti, läti ja inglise

., 8. nov. KOGUDUSE LOalgusega kell 2 p.l. Loterii emed palutakse ära anda e kantseleisse.
päeval, 15. novembril kontalateenistus kell 4 p.l. g vahetatud läti koguduseulab T.E. Meeskoor, juharles Kipper.

TAJA KÕNETUNNID teisip. p. 6—8 kiriku käärkambris.

ONTO KOLMAINU EESTI .-LUT. USU KOGUDUS
ik: 619 Sherbourne St.,
nto (Sherbourne'i allmaa am on kiriku kõrval).
petaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
efon 698-7977 või 766-7853
ntseleis, telefon 921-9417.

päeval, 1. nov. kell 3 p.l. on LATEENISTUS ühenduses astuspüha ja koguduse 29. evaga. Külalisena jutlustab Jalonen. Solist Tamara Nor-Pärast jumalateenistust on bimine kohvilauas einega. ttekandeid pr. Norheimilt, deklamatsioone pr. Ella . Käsitööde müügilaud.
päeval, 15. nov. on jumalaus kell 1.30.
ute mälestuspüha teenistus auaga on pühapäeval, 22. ell 4 p.l. Lahkunute mälesta-

päeval, 6. dets. Kristuse tuteisel pühapäeval on jumastus kell 1.30.

etunnid on iga kuu teisel päeval kella 6—8 kiriku eis.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
lark Ave., Unit 50 Thornhill,
t. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

ngeeliumi-nädala JUMALAISTUSED teisip., 27.. okt. .30 õ., neljap., 29. okt. kell . ja reedel, 30. okt. kell 7.30 cp., 30. okt. kell 7 õ. Teisipäe-. nov. kell 7.30 õ.
ap., 1. nov. kell 1.15 pühapäei lastele ja täiskasvanuile. 2 p. JUMALATEENISTUS, eb Märt Vähi, duett Raul er ja Ülo Lindström.
aliskõnelejad Valdeko Kangro kt) ning Märt Vähi (27. okt. s). Laulud ja muusikalised etded.

(Järg lk. 5)

TORONTO EESTI AP.-OIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 1. nov. kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Pühap., 1. nov. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad A. Ehasoo ja jutl. Märt Vähi. Issanda surma mälestamine.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.
VABADUSE KUULUTUSE"
raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 1. nov. kell 10.15 hommikul pühapäevakool. Kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, segakoor. Issanda surma mälestamine.

Kell 6 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, külaliskõneleja M. Vähi, vokaalansambel „Gloria".

SPORT

Spordiuudiseid kodumaalt

Euroopa võrkpallimeistrivõistlustel tuli esimeseks N. Liidu meeskond, kelle hulgas võistles eestlane Viljar Loor. Kuu aja pärast toimuvad maailma karikavõistlused Jaapanis. Viljar Loor on 28-aastane ja tahab N. Liidu esindusmeeskonnas nii kaua vastu pidada kui jaksab.

☆

Sevastoopolis peeti N. Liidu meistrivõistlused purjetamises. „Lendaval hollandlased" tuli N. Liidu meistriks tallinlane Mihhail Zhurba. „Soling"-klassis võistelnud Aare Kööp tuli kolmandaks. „Täht"-klassis oli kolmas Alar Volmer. „Tornaadol" jäi Ain Pomerants neljandaks, kuna „Finn"-klassis oli Tõnu Toots kuues.

☆

Kirovis peetud N. Liidu ulatusega klassikalise maadluse turniiril tuli Ants Orav poolraskekaalus teisele kohale, millega täitis meistrinormi.

☆

Ternopolis peetud N. Liidu veemootorispordi meistrivõistluste II etapp peeti Ternopolis. Eesti sportlased saavutasid 3 hõbe ja 2 pronksmedalit. 4 x 5 miili distantsil oli 500 kuupsentimeetrilistel mootorpaatidel eestlane kuues; 250-listel skuuteritel oli tallinlane Toomas Mets teine, tartlane Nikolai Põvvat kuues, Toomas Kolk üheksas. 10 miili distantsil oli Aldur Raudva 500 kuupsentimeetrilisel mootorpaadil viies, glisseril 1000 kuupsentimeetrilisel õnnestus Hans Vissoril saada hõbemedal. 250-listel skuuteritel said eestlased kaks medalit, Toomas Mets oli teine (89,070) ja Nikolai Põvvat kolmas (85.580).

☆

Eesti naiste 34. maletshempionaadil tuli võitjaks Maaja Ranniku 9,5 punktiga võimalikust 13-st. Tale järgnesid Kaja Jaaniste 9, T. Limberg ja H. Kruusiauk 8,5 punktiga.

☆

Novaja Kohhavkas peetud N. Liidu juunioride esivõistlustel vibulaskmises võitis kuldmedali Tallinna Polütehnilise Instituudi üliõpilane Kersti Veer, kes saavutas FITA-2 harjutuses 2480 silma.

☆

Tbilisis peetud kergejõustikuvõistlustel võitis Helgi Parts kettaheite tulemusega 56.38 ja kuulitõuke 16.56, Lea Vahter oli isikliku rekordiga 15.76 teine. Meeste kaugushüppes tuli Aivo Mõttus kolmandaks isikliku rekordiga 7.51.

Pärnus toimunud võistlustel oli 9,3 km pikkusel jooksudistantsil võidukas Toomas Turb ajaga 30.10,3, teiseks jäi A. Schmidt ajaga 30.30,2.

Püssi & Püstoliklubi 15-aastane

14. nov. tähistab Toronto eesti Püssi & Püstoliklubi oma 15-dat tegevuse aastapäeva. Selle aja jooksul on klubi lasketiirus igal aastal 500—700 laskurit kas võistlemas või harjutustel käinud. See arv näitab kui tarvilik on kogenud laskesportlaste abi teadmiste ja kogemuste edasi andmiseks noorematele ja kui väär on ainult pealtvaatamine ja vigade leidmine.

Lisaks on meil juba silmapiiril ESTO-84 ja ka Vaba Olümpia-84.

Klubi juhatus loodab, et kõik sportlased ja endised relvakandjad selle organisatsiooni vajadust ja tähtsust hindavad ning austavad oma osavõtuga klubi 15-nda aastapäeva tähistamist Eesti Maja suures saalis.

Piletid saadaval Abistamiskomitee äris.

Juhatus

Õunapäev ja koonduste algused

Rajaleidjate gaidlipkonna hellakeste ja gaidide koondused Peetri kiriku ruumides algasid laupäeval, 17. oktoobril. Lembitu Maleva noolepoisid, skaudid ja vendurid poolesajalises vahvuses tegutsesid samal ajal Kanada skautide õunapäeval. Õunapäeva peakorteriks on St. Monica kirik Broadway avenüül, kus liiklus on rahulikum kui Peetri kiriku juures.

Õunapäevaks on kogu Suur-Toronto kaardi järgi jaotatud skautüksuste vahel. Lembitu poisid opereerivad Mount Pleasanti ja Yonge vahelises ruudus. Päev ei ole tegelikult mitte õunte müümiseks, vaid toetuste kogumiseks skautlusele, kusjuures õun antakse tänumärgiks. Õunapäeva tulu, millest varem osa läks skautide peakorterile, laekub nüüd täielikult üksustele — laekunud summa jagatakse osalenud poiste arvule vastavalt. Poisid saavad töö eest selle lõpul küpsiseid ja tulist kakaod.

Õunapäev operatsioonil tegutsesid juhid Ingrid Kivi, Tormi Jõgeda, Robert Vessmann, Mihkel Sadul, Peeter Jeeger ja Ants Evard Vello Sootsi üldjuhtimisel.

Skautüksus Lembitu Maleva taasregistreerimine selleks tegevusaastaks — n.n. „rechartering" Kanada skautide organisatsiooni toimus 20. oktoobril Asko Kütti juhtimisel. Liikmemaks iga poisi pealt on tänavu $14.00.

Stokholmis eesti organisatsioone külastas pr. Sigrid Koern Kopenhaagenist, kes on oma abikaasale, saatkonnanõunik August Koern'ile tõhusat kaasabi andnud, alates Eesti Vabariigi esindamisest Taanis ning hiljem Eesti Rahvusnõukogu ja Balti Komitee Taani esinduste töös. Pildil vasakult Balti Arhiivi juhataja Kalju Lepik, Sigrid Koern ja ERN büroojuhataja Arvo Horm.

Skaudirahvas sügistöödel

Rajaleidjad ja Lembitu Kotkajärvel

Nädalalõpul 17./18. oktoobril toimusid Kotkajärvel kahe noorteüksuse vanemate ja vanade skautide talgupäevad 20 osavõtjaga. Kummagi üksuse pere tegutses omaette, kuid toidulauas istuti koos. Töökavas olid sügisesed korrastustööd ja Lembitu lelledel köögi-kohvikusöögirõdu katus. Rajaleidjate tööjuhatajaks oli Egbert Runge, Lembitu tööperemeesteks Harold Kivi ja Asko Kütti. Lembitu tõi toidu, perenaisteks olid Tiia ja Ingrid Kütt.

Suuremate ja tervet nädalalõppu haaravate tööde teostamine vabatahtliku tööjõuga ja talgute korras — mis aastate eest oli populaarne — hakkab eestlaste harjumustest vähehaaval kaduma. Talgukohustust, kus seda veel rakendatakse, tasutakse järjest enam rahaga. Selle moodusega saab töö muidugi tehtud, kuid saamata jäävad ühistöö moraalsed kasud.

Talgud — füüsiline töö ühise sihi eest, ühine toidulaud ja talgulõbud — on üks soome-ugrilaste rahvuslik pärimus, mis on rohkem väärt kui töö, mida sealjuures tehakse.

Kotkajärve köögi-kohviku ehituste kompleks on Lembitu lelledele vanaskautide pere hoole all. See on tegelikult Kotkajärve süda, kus asuvad peaaegu kõik kontrollpunktid, pumbad, boilerid, elektri- ja gaasipliidid, kütte-, külmutus- ja jahutusseadmed, mille korrashoid nõuab professionaalset kätt. Kaks korda aastas — kevadel ja sügisel — kontrollitakse kõik seadmed üle ja pannakse korda.

Suurtööks talgutel oli hoonetekompeksi uue katus. Kõik hädalisemad kohad kaeti uute asfaltsindlitega. Töö tuleb lõpetamisele kevadel. Kohviku köögis asendati osa põrandat. Lembitu külas ehitati sõtse- ja lelletarede uste kohale kaitsekatused ja peretare rõdule katus. Muudatused nõudsid ka välisvalgustuse ümberseadmist.

Lõpuks seati talvekorda kõik söögirõdu mööbel ja hundulaagri telgipõrandad.

Rajaleidjate hoole all on hellakestelaagri ehitused — pesuruum ja väliskäimla. Mõlemate katused vajasid parandamist ja seinad kreosootimist. Samuti on nende korraldada juhtide laagriväljak ja endastmõistetavalt Rajaleidjate oma tare.

Laupäeval oli karge ja kuiv sügisilm, nagu loodud talguteks. Pühapäeva hommikul tuli kaks tundi vihma, mis pesi maha viimased kolletanud lehed puudelt. Pärast sadu oli võimalik töid jatkata. Kotkajärvelt lahkuti vara saabuvas videvikus. Järgmine üritus Kotkajärvel on Lembitu Lumelaager I '82 16./17. jaanuari nädalalõpul.

ILMUS

ARVO MÄGI

EESTI RAHVA AJARAAMAT

Eesti Päevalehe kirjastus Stokholmis 1979. 256 lk.

Kaas, 20 illustratsiooni ja lay-out Otto Pajult, 17 kaarti Eesti ajaloo eriaegadest autori visandite järgi joonistanud Vello Kallas.

Raamat sisaldab kroonika kujul (aasta-aastalt) eesti rahva ajalugu selle algusest tänapäevani koos tähtsamate sündmustega maailma ajaloost, eriti seikadest, mis on mõjustanud eesti ajalugu. Teos kirjeldab eesti rahva ajaloo põhijooni, sündmuste esitamise kõrval kommenteerib autor olukordi, teeb järeldusi ja oletusi. Eriti sobiv noortele kinketeoseks.

Hind $26.— pluss $1.00 saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

LUGEGE

Johan Pitka

RAJUSÕLMED

Koheselt pärast Eesti Vabadussõda kirjutatud mälestusraamat „värskete" elamustega Eesti vabaduse eest võitlemisest aastail 1914—1919. Raamat ilmus 1972. a. admiral J. Pitka 100. sünniaastaks.

237 lk. — Hind $8.80 pluss 50 centi saatekulu

KINKIGE

oma võõrrahvusest sõpradele Eesti võitluse tutvustamiseks ingliskeelne

Evald Uustalu

FOR FREEDOM ONLY

Hind $7.00 pluss 50 c saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

Hanno Kompus'e

„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE . . ."

Hind $11.—, saatekulu 85 c.

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $ 13.—

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.

Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

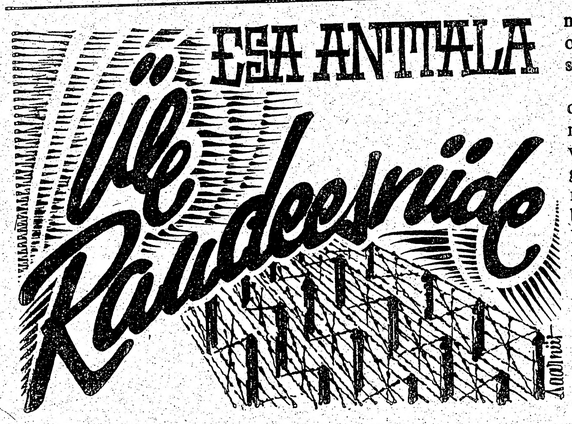

18.

Igasse suunda binokliga uurides mõtles Juvonen võimaluste üle. Ees olev lagendik oli lai. Tornist paremal olev maastik oli kaljune ja eriti raskete liikumisvõimalustega ja sedagi maastikku peetakse kindlasti hoolikalt silmas. See suund tuli hüljata. Põhja suunas näis väli kitsenevat ja välja idaservas näis mõnevõrra taimestikku, mis võiks anda natuke kaitset. Lagendiku keskel oli ilmselt oja, kuna õhuke, tõusev udu heljus seal ja oja liikumissuundagi võis määrata udu abil. Äkki hakkas valvetornist kuulduma hääli ja juttu. Kas oli toimumas valvurite vahetus? Juvonen katsus oma kuulmist äärmiselt teravaks muuta, aga jälle oli kõikjal vaikus. Aeg kulus märkamatult ja öö oli juba keskpaigas. Vähese hämaruse võidaks peagi suveöö valgus ja polnud aega viivitamiseks.

Juvonen hakkas ettevaatlikult taanduma tuleku suunas. Ta irvitas alarmtraadile kui tänuks selle eest, et see ei olnud teda tulekul puudutanud. Nüüd jätkus minek põhjasuunas, mis näis ainsa võimaliku liikumissuunana, ka alarmitraat kulges samasse suunda ja oli vajalikult kaugel, et ei satuks kogemata seda puudutama. Pärast vähest liikumist ta peatus jälle vaatlemiseks ja kuulatamiseks. Vahepeal ta liikus päris välja äärde, et vaadata selle vastasserva. Vasakupoolne teine vaatlustorni oli püstitatud välja idaservale. Väli kitsenes valvetorni suunas ja jatkus puhastatud sihina kinguni, kus torn seisis. Eel olev takistus, väli, mida oli veel laiendatud inimkätega, oli ülisuur takistus ületamiseks. Seal olid alarmitraadid ja mitmesugused alarmiseaded, mida valvasid oma ülesannet tundvad mehed, relvastatud sõdurid, kes oleksid iga hetk valmis oma relvi suunama üksiku kulgeja suunas.

Juvonen mõtiskles intensiivselt olukorrale. Aega oli palju kulunud ja matk polnud edenenud soovitud viisil. Hommik hakkas valgenema, edasi tuli pääseda. Juvonen puges jälle alarmitraadi alt läbi, mis tegi järsu pöörde paremale ja tõusis ülespoole tõusvat nõlvakut pidi, kus oli natuke kaitset taimestikust. Käies ta seadis kaamera juba kasutusvalmiks, varsti võis juba pildistada, sest hommik valgenes hirmuäratavalt kiiresti.

Hetke pärast tuli ette väli, mis kulges idast läände ja sel väljal oli kahe juhtmega telefoniliin. Jälle tuli muuta suunda. Juvonen otsustas minna üle lageda, selle põhjapoolel nähtavaisse põõsastesse, mis annaks head silmanägemise kaitset. Ta võttis juba mõne foto telefoniliinist ja pöördus tagasi läänesuunda, sest seal oli kitsam ületuskoht. Ta tõstis veel kord oma kaamera, et teha lisapilte telefoniliinist, aga märkas samas sõdurit, kes istus vaevalt kümne meetri kaugusel kivil ja näis vaatlevat väljaku suunas aga polnud veel märganud Juvost. Juvonen kivistus oma kohale.

— Jumal hoidku, nüüd peab matka jatkamine lõppema siia! ta jõudis veel oma mõttes kiruda. Siis märkaski sõdur Juvost ja tegutses välgukiirusel. Ta tõmbas välja oma püstoli, aga Juvose Calt jõudis enne tulistada. Nüüd märkas Juvonen, et kivi taga oli teinegi sõdur, kes haaras püssi kätte. Juvonen tulistas uuesti ja kuul puudutas kivi, nii et sädemed vingusid. — Oh kurat, neid on kui ärganuid suvepeoll vandus Juvonen. Sõdurid varjusid kivi taha ja nüüd pidas Juvonen paremaks kaduda sõdurite lähedusest. Sekundid olid küsimuses ja sellele vastav oli ka Juvose liikumine. Sõdurid avasid kivi tagant ägeda tule ja see suurendas mõjukalt Juvose liikumise hoogu. Joostes alla madalast nõlvakust tundis Juvonen tugevat müksu ja lendas kõhuli maha. Samas ta vastas tulele. Piirivalvuid tulistasid visalt, sammal lendas hirmuäratavalt lähedal. Nüüd tuli olla madalana, sest sõdureil olid tõsised mõtted, aga mõne lasu tulistamise järele oli Juvonen sunnitul jälle jooksma hakkama. Ta sõõstis üha nõlvakult alla ja pääseski kivide varju. Jälle tuli tulela vastata ehkki positsioonisõda ei saanud pidama jääda. Selline ägelaskmine alarmeeriks kogu piirivööndi ja kindlasti oli tulemas lisaüksusi kohale.

Piirivalvurid jätkasid tulistamist, aga pärast tulele vastamist, kihutas Juvonen jälle edasi ja peagi ta oli varjus, sest sõdureil tuli laadida relvi ja seda olukorda oma kasuks kasutades klaaris Juvonen end tule joonelt. Varsti lõppes sõdurite tulistamine. Juvonen jooksis oma elu eest. Nüüd märkas ta liikumist ka paremal pool ja samas kostis lask. Kuul vihises Juvose peast mööda ja samas ta vastas tulele, aga tulistas vaid kaks lasku, sest ta kartis laskemoona salvest lõppevat. Nüüd ei oleks aga aega salve vahetada. Aga Juvonen oli sunnitud tulistamist jätkama ja katsus taanduda samaaegselt Norra piiri poole. Kiiresti liikudes ja tulistades õnnestus Juvosel piirivalvuseist end lahti kiskuda ja vahetada uus salv püstolisse. Eelmisest oligi vaid paar lasku järel.

Pääsedes eemale sõdurite tulistamisjoonelt tuli Juvosel katsuda matka jätkata, aga kuidas tal õnnestuks nähtamatuna püsida? Äge tulistamine vaiksel ööl oli alarmeerinud kõik piirivalvurid laias ulatuses. Kõigepealt tuli nüüd silmas pidada tulekujälgi. Tagaajajad võisid olla liikumas koertega ja nendega jälgimisel algaks jälle uus mäng. Juvonen peatas kuulatamiseks püstol laskevalmina käes. Teda kurvastas matka katkestamine ja halb õnn, aga see ei paneks teda veel nuuksuma. Ta oli siiani alati end klaarinud ja piirile ei olnud rohkem kui pool kilomeetrit. Piirivalvureist polnud enam näha jälgegi ja vaikus valitses ümberringi. See tundus otse suruvat kõrvadele nüüd, kui tulistamise hääled olid lakanud. — Kas nad on eksinud jälgedelt? imestas Juvonen. Ta hakkas ettevaatlikult piiri poole minema. Ebaõnnestunud piirivööndi ületamine kibestas Juvose meelt. Ta tundis eneses tigedust kasvavat. Jõudes väikse oja juurde ta kummardus selget vett jooma ja higist nägu loputama, sest pinge oli pannud higi voolama ning suu tundus kuivana. Ta heitis pilgu kellale. Kaks ja pool tundi oli kulunud sellest, kui ta läks üle piiri ja veel natuke aega, kui ta on jälle jõudnud julgeolekusse Norra poolele. Ta kummardus vett jooma ja samas pudenes filmirull seljakotist ojja. Kuidas see võib olla võimalik? imestas ta. Filmirullid olid suletud taskus. Ta võttis rulli ojast, õnneks see oli veekindlas pakendis ja pistis selle taskusse. Äkki ta jäigistus kuulatama. Piiri suunast kuuldus hääli. Juvonen katsus kuulata millisest suunast need tulid, aga ei saanud täielikku selgust. — Pean vist üleliigselt närvitsema, mõtles ta. Tulekujälgede kohalt polnud midagi kuulnestuks nähtamatuna püsida? Äge da. Hetke pärast oli jälle vaikus ümbruses.

Piiri suunast kostnud hääled panid siiski Juvose enesesäilitamisvaistu liikuma. Ta otsustas jääda oja juurde ja vaadata, kas vana partisanivaist teda seekord pettis.

Koeraga jälitajaile mõteldes hakkas Juvonen käima piki oja ja tõusis siis tundra nõlvakut pidi üles, kus oja sai alguse. Kui piirivalvurid tooksid koerad kohale, nad kindlasti alustaksid otsimist oja alamjooksul, mõtiskles Juvonen. Vaevalt usuksid sõdurid, et keegi võiks minna lagedale tundrale, kui alamjooksu suunas on varjavat põõsastikku. Koer kaotaks jäljed kohe kui käin piki oja. Võib-olla et nad eksivad koguni jälgedelt, arutles Juvonen.

Oja tõusis üha kõrgemale nõlvakut pidi ja natuke aega käinud, märkas Juvonen jälle telefoniliini oma ees. See oli sama liin, mille juures tekkis piirivalvuritega tulevahetus. Telefoniliin kulges otse piiri poole. Nüüd oli võimalus seda pildistada ja Juvonen peatus. Ta nägi, et liini kõrval oli kõvaks tallatud valvurite jalgrada. Rada viis oja juurde. Seal näis olevat mingisugune joogikoht valvureile, võibolla nad puhkasidki oja kaldal, kus koniotsi oli hunnikus.

(Järgneb)

Kinkige sünnipäevaks „VABA EESTLANE"

Eestikeelsed raadiosaated Afganistani

Pariisis asuv „Uute Filosoofide" grupp on pikemat aega eriti aktiivne olnud Afganistanis toimuva vastupanuliikumise toetuse organiseerimisel. Selleks on teostatud ka ulatuslikke korjandusi. Nendest summadest on ostetud 33 raadiosaatjat, mis on toimetatud Afganistani ja liikuvate lähiraadiosaatejaamadena varustavad niihästi Afganistani elanikkonda kui ka Nõukogude okupatsiooniarmeed kõige vajaliku informatsiooniga.

Nõukogude okupatsiooniarmee koosseisus on peale venelaste ka arvukalt teisi Venemaa rahvusi, m.h. sundaega teenijaid Eestist, Lätist ja Leedust. Afganistani vastupanuliikumise lähiraadiojaamad on nüüd hakanud saateid andma ka eesti, läti ja leedu keeltes. Eestikeelsed saated on koostatud Eesti Raadio Stokholmis poolt. Need on lühikesed viie minutilised ülevaated ja informeerivad eesti sõjamehi Afganistanis kõigest selles, mida nad nõukogude jaamade kaudu ei kuule.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 8?3-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

VABA EESTLANE

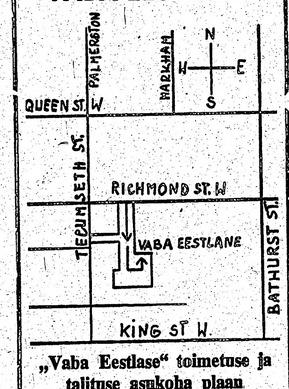

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.—
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

Vajatakse toetusi „Kalevipoja" lavastamiseks

Helilooja Kristi Allik vestleb oma ooperist

Toronto eestlastele hästi tuntud komponist ja muusikateadlane Kristi Allik on praegu elukutseline helilooja Torontos, kes on saanud tellimistöid ja riiklikke stipendiume heliloominguks. Praegu on käsil „Kalevipoja" ooperile viimase lihvi andmine, viimistlemine, sellele lõpliku vormi andmine, misjärel kahetunnise kestvusega ooper on lõpetatud. Teised projektid ootavad käsile võtmist.

Ooper aga pole üksnes muusikalise silumisega lahendatud. See tuleb lavastusega kui kultuuriloo-ming inimeste, eriti just eestlaste teadvusse viia. Kevadisel soome-ugri sümpoosionil andis libretist Peter Such ülevaate idee rakendamisest.

Nüüd 9.—13. oktoobril käis Kristi Allik koos P. Such'iga New Yorgis Eesti Kultuurifondi poolt korraldatud Kalevipoja-õhtul sellenimelisel sümpoosionil, kus nad koos P. Such'iga pidasid loengud Kalevipoja kohta „Loom, sword, river" (kangas, mõõk, jõgi). Sündmusest võttis osa kuni paarsada inimest.

K. Allik kirjeldab lühidalt sündmust, mis toimus New Yorgi Eesti Majas. Õhtu avas Villi Kangro, Malle Mägi laulu „Soovituseks" „Kalevipojast" laulis tenor H. Saareste. Dr. F. Oinas andis ülevaate eepose sündmustikust. Asta Willmann luges katkeid „Kalevipojast", dr. Valdur Oinas deklameeris inglisekeelseid katkeid „Kalevipojast" G. Kurmani tõlkes. P. Such selgitas mitteeestlase muljeid „Kalevipojast" ja andis ülevaate „Kalevipojá" libretost. Kristi Allik kõneles „Kalevipoja" ooperi muusikast koos valitud palade demonstreerimisega. Järgnesid dr. F. Oinase „Kalevipoeg" kui meie rahva eepos", New Yorgi Eesti Naiskoor laulis ja F. Tanner ütles lõpusõna.

Kristi Allik kõneles, miks ta just selle teema valis. Kolm aastat tagasi Princeton ülikoolis 12-toonilist matemaatilistele valemitele põhinevat ja selle kõrval prof Babbiggi ja prof. Claudio Fpeifi juures elektroonilist muusikat õppides ta leidis, et see ei ole muusika, milles ta tahaks kirjutada.

Ta hakkas omale kohasemat muusikat otsima. Kuna juured on eesti kultuuris ja hingeelu lähedane eesti ühiskonnale, tekkis huvi eesti kultuuri, peamiselt aga eesti rahvamuusika vastu.

Samal ajal kohtus ta Eesti Kunstide Keskuse presidendi Stella Kersoniga, kellelt küsis nõu, kas ta võiks kirjutada „Kalevipojast" ooperi. Idee kuulus K. Allikule, kes on alati olnud mütoloogilistest ainetest huvitatud. Selles ainestikus on mitmeid oopereid kirjutatud, sest see ainevald mitte kunagi ei aegu. Pealegi on „Kalevipoeg" meie rahva ürgse mütoloogia osa. Sellist ainet valides noor komponist tundis, et ta läheb tagasi oma rahva juurte juurde, vältides hilisemaid vene ja saksa kultuuride mõjutusi.

Järgmisena tuli arvesse võtta millist stiili tuli kasutada „Kalevipojas". Ta tutvus paljude eesti rahvalaulude ja regivärssidega. Paljud tema allikad tulevad eesti rahvalaulude piiratud toonide registrist. Hääletehnika nn. hääle liuglemised ja mikrotoonid tulid lahendada, andes eesti põhilise rütmi alatasaselt elava tagapõhja.

Nüüd on „Kalevipoeg" väga lihtne, tonaalne, basshäältega lihtsaid akorde ja kvarte kasutades.

Saateks on kasutatud väikseid muusikalisi teemasid, mis eesti rahvalaulule omaselt alatasa korduvad. Ta kasutab ka tehnikat, kus on mitu muusikalist kihti üksteise peale seatud, mis kostavad simultaanselt. Oma selgituse kõrval esitas ta näiteid ooperist.

KRISTI ALLIK

Küsides, milline on olnud nende muusikainimeste reaktsioon, kes on senini osaliselt ta tööd kuulnud, vastab Kristi Allik, et seni on kuuldud väljavõtteid ooperist, mis pole professionaalsete inimeste poolt tehtud, kuid kõigi reaktsioon on olnud positiivne. See on moodne, omapärane, millest ka lihtsamad kuulajad aru saavad, see on aga samal ajal avangrdlik, kuid pole mitte dissonante.

New Yorgis oli K. Allikul kokkupuuteid inimestega, kes võiksid anda finantsilist toetust ooperi lavale toomiseks. Nii saadi kokku nelja produtsendiga, neist kaks tuntud Broadway'st, üks televisioonist ja üks heliplaadi tööstusest. Kõik olid äärmiselt huvitatud sellest ooperist ja partituurid jäidki nende kätte tutvunemiseks. Kristi Allik ütleb, et ta on saanud sealt hea reaktsiooni, mis võib tulevikus anda nii nõu kui ka finantsilist abi.

Ka tulid mõned New Yorgi eestlased tema juurde, lubades rahalist toetust ooperi lavastamiseks.

Kuid mitte üksi New Yorgis, ka Torontos on kaks produtsenti ooperist huvitatud. Kuid probleem seisneb sellest, et sellise ooperi lavastamine on kulukas ja nõuab rohket rahalist tuge. Kristi Allik lisab siiski, et kuna see on EKK projekt, siis võib rohkem ooperilavastusest rääkida president Stella Kerson.

Et võõrastele veelgi rohkem oma uut tööd tuvustada, minnakse novembri algul või keskel professionaalsesse stuudiosse, kus tehakse väljavõtteid ooperist, mis saadetakse korporatsioonidele ja fondidele, et need kuuleksid milline on ooperi stiil. Nii on nüüd, kus ooper valmis, alanud intensiivne finantsilise külje organiseerimine. Ka Kristi Allikal tuleb minna tagasi New Yorki, kus on kavas teda TV-s tutvustada, mitmesuguste mõjukate meestega kontakti luua ja teha kõik, et asi edasi läheks, et ooper „Kalevipojast" lavale jõuaks.

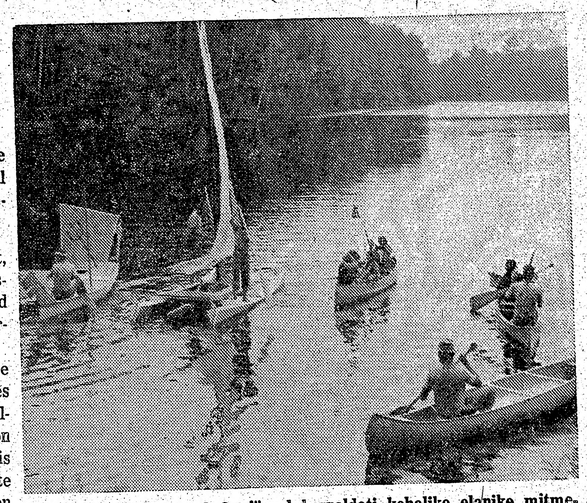

Kotkajärvest väiksemal Orujärvel korraldati kohalike elanike mitmesuguste veesõidukite regatt. Pildil „laevastik" sadamast lahkumisel.
Foto: E. Aleve

Eva Wilsoni ja C. O. Märtsoni kontserdid Vana-Andreses

Reedel, 16. oktoobril, esinesid Torontos Vana-Andrese kiriku saalis kontserdiga Euroopast saabunud tuntud muusikud sopran Eva Wilson-Märtson ja pianist Karl Bergemann. Mõlemad on Toronto muusikahuvilistele hästi tuntud, kuna nad on esinenud Torontos korduvalt juba varemate aastate jooksul. Euroopas tegutsevad nad Saksamaal muusikaülikooli õppejõududena.

Kava oli seekord väga mitmekesine sisaldades prantsuse heliloojate Ravel'i ja Faure kõrval eesti heliloojate Tobiase, Saare ja Märtsoni ning saksa helilooja Deckneri töid.

Eva Wilsoni hästikoolitatud, kandev ja jõuküllane hääl pääses kontserdil mõjuvalt esiplaanile, jäädes aga sealjuures igas registris pehmeks ja kõlavaks, isegi ka piano-pianissimos. Sellele lisandus peene stiilitundega läbiviidud muusikaline tõlgitsemine ning fraseerimisoskus, mis eriti ilmnes Ravel'i „Scheherazades". Faure lauludest oleks põhjust eriti esile tõsta Verlaine'i tekstile loodud nelja laulu.

Pärast vaheaega esitas lauljatar uudisteosena C. O. Märtsoni laulude stükli „Sinine tund" saksa lauletaja Gottfried Bern'i sõnadele, mis esmakordselt esitati möödunud aastal Vancouveris. Laulud on kirjutatud vastavalt tekstile romantilises stiilis, kuid sealjuures on nad harmooniliselt värsked ja leidlikud. Klaveril saatis helilooja ise ja ta looming sai sooja vastuvõtu osaliseks.

Karl Bergemanni klaverisoolona järgnes. Saksamaal hästituntud helilooja F. Deckner'i süit „Tallinna mälestused", mis on pühendatud prof. C. O. Märtsonile. Autor viibis lühemat aega Tallinnas ning see avaldas talle nii suurt mõju, et ta kirjutas 4-osalise helitöö, mille üksikud osad kannavad pealkirju — Vaade Toompealt, Elu sadamas, Pirita varemed ja Laul Toompealt. Eriti meeldis publikule teose viimane osa, milles helilooja kasutab eesti rahvalaulu „Miks sa nutad lillekene" motiive. Karl Bergemann esines solisti osas hiilgava interpreedina.

Järgnes Rudolf Tobiase vähekuuldud ballaad „Sest ilmaneitsist ilusast", mis on kirjutatud Berliinis aastal 1911 Kalevipoja 50. juubeliaasta tähistamiseks. Ballaadi esiettekanne toimus 1911. aastal pidulikul kontsertaktusel Tartu „Vanemuises" Juhan Aavriku dirigeerimisel. Teos on kirjutatud esialgu klaverisaatega ning alles hiljem seatud sopranile ja orkestrile. Ettekantud ballaadi võib pidada helilooja parimaks saavutuseks sel alal. Eva Wilsoni ettekanne oli haarav ja mõjuv.

Kontserdi kava lõppes Mart Saare lauludega, mis samuti olid publikule suureks elamuseks. Peale rohkeid kiiduavaldusi ja õpetaja A. Tauli sõnavõttu laulis kunstnik veel kaks lisapala — esimesena R. Straussi hällilaulu kuulajate hulgas viibivale oma väikesele ristitütrele Vaiki Taulile. Lauljatarile annetati tänutäheks punaseid nelke. Viiulnud ja täpse klaverisaatjana kontserdil esines Karl Bergemann.

★

Pühapäeval, 18. oktoobril, esines Eva Wilson koos oma abikaasa Carl Otto Märtsoniga Vana-Andrese kirikus kontsert-jumalateenistuse raamides. Orelikunstnik Märtson kandis seekord ette peaasjalikult eesti heliloojate helitöid. Kontserdiosa algas Helen Duesberg-Tobiase poolt hiljuti kirjutatud koraali eelmängudega, mis on harmoonialt värsked ja huvitavad ning rikastavad uudisteostena meie oreliliteratuuri. Järgnes M. Lüdigi laul „Minu altar" Eva Wilsoni haaravas ettekandes. Meeldiv oli kuulda ka Roman Toi orelipala „Pastoraali", mis on kirjutatud rahvaviisi ainetel. Esimene osa lõppes Andre Campra soolokantaadiga „O dulcis amor."

Teises osas esitas C. O. Märtson orelil värvikülllaselt P. Süda hästituntud „Ave Maria" ja sama helilooja Fuuga. Eriti hästi pääses mõjule F. Deckneri soolokantaat „Otsekui hirv" Eva Wilsoni ettekandes. See on väga huvitav monumentaalne teos, mis sai esmajärgulise ettekande osaliseks. Teos on pühendatud Eva Wilsonile.

Kava lõppes Artur Kappi orelisonaadiga, mis on kirjutatud aastal 1897 Peterburgi konservatooriumi lõputööna. Märtson on seda korduvalt esitanud Saksamaal ja see on saanud alati hea arvustuse osaliseks. Tema mängu kohta võiks mainida, et ta tehnika ja muusikaline tõlgendamine on esmajärgulised.

Kiidusõnad Arvo Tiidusele

Toronto Yorki linnaosa ajaleht „Excalibur Weekly" kirjutab pikemalt eestlasest kehalise kasvatuse õpetaja Arvo Tiiduse tegevusest, kelle ülesandeks on Yorgis toimuvate meelelahutuslike ja sportlike ürituste koordineerimine. Arvo Tiidus kannab Recreation Directori nimetust ning juhib ja koordineerib programmi, mille nimetuseks on Recreation York.

Kuna Recreation York pühitseb käesoleval aastal oma 15-aastast tegevust, siis tahetakse seda tähistada kolme suurema eriüritusega, milleks on mitmesugused ülikooli- ja keskkoolinoorte vahelised võistlused. Ajaleht mainib, et Arvo Tiidus on Yorgi linnaosas koolinoorte sportliku tegevuse ja meelelahutuslike ürituste isaks. Ta palgati ametisse 1966. aastal ning tema juhtimisel on rakendatud terve rida uusi programme. Arvo Tiiduse suuremaks ülesandeks on organiseerida ja juhtida koolinoorte sporti, mis ei ole sugugi lihtne ülesanne, kuna see hõlmab ligemale 6000 osavõtjat. Kuid peale selle tegeleb ta mitmesuguste meelelahutuslike ja kehalise kasvatuse programmide organiseerimisega nagu tants, judo, vehklemine jne.

„Sõjakurjategija" protsess lõpetati

Lätlaste tuntud poliitikategelane ja Vaba Läti Komitee liige ning esimees Vilis Hazners oli üheks nendest, kelle vastu alustati protsessi nn. „sõjakuritegijana". Tal tuli tõsiselt kannatada aluseta kaebuste ja valeinformatsiooni pärast, lisaks suurtele kuludele advokaatidega.

Tema „sõjasüü" ei leidnud kunagi kinnitamist, kuid kohtuasja ära ka ei lõpetatud, vaid asuti uue energiaga süütõendeid otsima. Nagu kuuleme, on V. Hazners nüüd pääsenud ja süüdistused tunnistatud alusetuks. (VES)

Balti kultuuride . . .

(Algus lk. 2)

et vene kultuuri esitatakse ainsa tähelepanu vääriva kultuurina teiste kultuuride arvel, kaasa arvatud saksa, prantsuse ja inglise kultuur.

Asta Willmann oma sõnavõtus märkis, et ilmuvate raamatute arv ei reeda kaugeltki veel etnilise kultuuri kasvu või õitsemist. Kuigi nood raamatud on eesti, läti või leedu keelsed, on neile peale sunnit sihiasetus ometi nimetet kultuuridele ohtlikult negatiivne, ajalooliste raamatute puhul, teaduslikud või mitte, pealegi üpris võltsitud. Kinnitamaks oma väidet ja illustreerimaks kui vähe saab sealne taidur või kirja-inimene kultiveerida oma rahvuslikku eripära, tõi Asta Willmann välja tõsiasja, et Nõukogude Eestis ilmuvas kultuuri- ja kirjanduse ajalehe, „Sirp & Vasara" juhtkirjad on enamasti tõlked kas „Pravdast" või „Izvestijast", rõhutades korduvalt ja selgesti parteiliini, mida kirjarahvas peab jälgima. Mitte palju aega tagasi märkis üks seesugune juhtkiri, et Nõukogude kultuur kui niisugune on teinud suuri edusamme.

Nimelt, kui 20-ndate aastate alguses oli Nõukogude Liidus 150—160 eri keelt ja etnilist ühikut, siis nüüd on see hulk kahandet 106 peale, mis tähendab, et ollakse kiiresti arenemas üldise ja ühise nõukogude kultuuri suunas.

Seega peaks olema selge, väitis Asta Willmann, et kõne all olev resolutsioon pole mingil moel poliitiline vaid tegeleb etnilis-kultuuriliste väärtustega Nõukogude Vene poliitilise surve all Balti maades.

(Järgneb)

Uus teos küüditamistest Balti riikides

Eesti ja Läti Rahvusfondide ühisel väljaandel ilmus hiljuti esimese massküüditamise meenutamise 40-nda aastapäeva puhul teos „Mass deportations of Population from the Soviet Occupied Baltic States" Teos on kooostatud ERF-i esimehe Endel Krepp'i poolt.

Olgu mainitud, et juba 1951. a. andis Läti Rahvusfond välja küüditatute nimekirja Läti kohta. Samalaadiline nimekiri eestlaste kohta oli olemas ERF-il, mis mõnede eesti tegelaste tungival soovil saadeti 50-nendate aastate algus USA-sse Kongressi Kersten'i komisjonile esitamiseks. Kahjuks läks see nimekiri Washingtonis kaduma, nähtavasti tunti vähe huvi sellise olulise materjali säilitamise vastu.

Uues teoses on tehtud kokkuvõte küüditamistest ja terrorist Balti riikides Stalini ajal ja hiljem.

1941. a. 14. juunil, enne Saksa kallaletungi N. Liidule, toimus esimene massküüditamine Balti riikidest. Küüditatute ja mõrvatute arvu Balti riikides 1940.—1941. a. hinnatakse 169.000. Küüditatute ja mõrvatute arvu teise okupatsiooni ajal Balti riikidest hinnatakse 496.000, seega kokku Stalini ajal 665.000, sellest Eestist 175.000, Lätist 170.000 ja Leedust 320.000 inimest. Küüditati Eesti, Läti ja Leedu rahvaste juhtkond kõikidelt aladelt. Küüditati perekonnapead koos abikaasadega ja lastega, küüditati ka haigeid ja halvatuid. Põhjalikult ettevalmistatud plaani kohaselt pidi küüditatama rohkem kuid osal õnnestus kõrvale hoida.

Teoses tuuakse ka kokkuvõte vastupanuliikumisest Eestis, Lätis ja Leedus. Vastupanu oli eriti tugev Leedus. Asjaosaliste hinnangute järele võttis Leedus võitlusest punaarmee vastu osa 22.—24. juunil 1941. a. 125.000 meest. Teise okupatsiooni ajal 1944—1945. a. arvestatakse aktiivset partisanide armeed ca 30.000-le, 1949.—1950. a. ca 5.000-le ja 1951.—1952. a. ca 700 mehele.

„Stockholms Tidningen" ilmub jälle

STOKHOLM — Kunagi Rootsis eestlastele oma eestikeelse leheküljega lähedane „Stockholms-Tidningen" on pärast viieteistkümne aastast vaheaega jälle ilmuma hakanud sotsiaal-demokraatliku partei hommikulehena. Pärast 1940-aastakümmet ei ole Rootsis ilmunud sellises suurusklassis olevat hommikust päevalehte ja praegugi peetakse uue päevalehe alustamist kahe senise päevalehe kõrvale väga julgeks algatuseks. Algatuse taga on siiski kandvaiks jõududeks Rootsi sotsiaal-demokraatlik partei ja ametiühingute keskliit; mõlemad on ammu igatsenud omale päevalehte Stokholmis.

Endine „Stockholms-Tidningen" lõpetas ilmumise 1965. aastal majanduslike raskuste tõttu, hoolimata et ajalehel oli 130.000-line tiraazh. Uue ajalehe eesmärgiks on vaid 50.000-line tiraazh, mis jääks peamiselt Stokholmi piirkonnale. Uue lehe iseloomustusena märgitakse, et selle kultuuriosa on sporidiosast suurem, vähene on ka välisuudiste ja riikliku informatsiooni osa. Leht ilmub viis korda nädalas.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 27. oktoobril 1981 — Tuesday, October 27, 1981

KIREV MAAILM

LOHJA — Lohja kihelkonnakohus mõistis neljale koolipoisile rahatrahvi kahjutasuks oma õpetaja solvamise eest. Õpetajate ametiühingu arvates see on esimene juhus, kus õpetajad otsivad auhaamise eest kohtu kaudu kahjutasu. Neli teismelist koolipoissi täitsid kolme õpetaja nimel ühiskaupluses kohaotsimise kuulutuse ja panid sinna igasuguseid rõvedusi. Kaks õpetajat tõstsid süüdistuse, kuna nad pidasid kooli distsipliiniyõimalusi ebapiisavaks. Nad nõudsid kahjutasuks 10.000 Soome marka (ca $2500) hingelise kannatuse eest. Kohus alandas summa 6000 Soome margale, millest õpilased oma alaealisuse tõttu peavad maskma vaid 2400 Soome marka ja kohtukulud. Süüdimõistetud andsid asja edasi järgmisse kohtuinstantsi.

ROOMA — Üksikuid Itaalias sündinud, kuid Kanada kodanikeks saanud turiste on vangistatud Itaalias ja neid süüdistatakse sõjaväeteenistusest kõrvale hoidmises. Mõned on isegi võetud sõjaväeteenistusse, kus nad on pidanud üheksa kuud teenima. Ühel juhul Itaaliasse mesinädalaid pidama läinud mees vangistati kohe Rooma lennuväljal. Kuna vangistus kestis kuus kuud, siis noor naine tuli Kanadasse tagasi ja otsustas, et ta ei tahagi olla abielus ning nad läksid lahku. Raskused on johtunud kaksikkodakondsusest, mille alusel Itaalia peab oma kodanikeks ka Kanadas Itaalia kodanikest sündinud lapsed, kui itaalased siin ise ei lähe oma konsulaati ja ei tee seal teatavaks, et nad ei taha enam Itaalia kodanikud olla.

COLORADO — John Birch Society asutaja ütles, et see parempoolne organisatsioon teeb plaane New England'i oma ülikooli asutamiseks, kus antakse õpetust noortele. Robert Welch, kel veel 81-aastasena on täielik kontroll presidendina ühingu tegevuse üle, ütles, et kava õppetöö alustamiseks peaks teostuma 1983. aastal, kusjuures esimesse klassi võetakse vastu 300 õpilast. Ülikooli õppetöö baseerub John Birch Society muutmatuile doktriinidele ja veendumustele.

HELSINGI — Hommikul vanglast vabanenud mees pussitas sama päeva õhtul möödaminejat Helsingis Mannerheimiteel, restoran Vanha Kellari ees. Vigastatu ei tundnuki, et teda oli noaga löödud. Pussitaja, kelle teo põhjuse kohta pole andmeid, vangistati kohe.

HELSINGI — Suur osa Soome taliviljast näib olevat kannatanud talviste eriti raskete ilmastikuolude tõttu. Varakevadisele soojale perioodile järgnes jälle tugev pakane mis halvendas veelgi olukorda. Jääolud on kahjustanud talinisu ja rukit Soome lõunapoolsemais põllunduspiirkondades. Soomes külvati sügisel talivilja umbes 100.000 hektari, millest rukki all on kaks kolmandikku.

ANTLER, N. Dakota — 72-aastane vanapoiss Harley (Bud) Kissner leidis, et Ameerika väikelinnas ei saa elada, kui neis ei ole kooli. Ja kuna koolidel pole mingisugust mõtet ilma lasteta, siis ta pakub tasuta maad tänapäeva uutele asustajaile. Ta pakkus alul neli 9-aakrilist krunti, aga nõudmine on nii suur, et ta mõtleb lisada 640 aakrit oma maa-alast.

WASHINGTON — Washingtoni noorte suguelulised vahekorrad on olnud viimasel ajal märgatavalt aktiivsemaks muutunud. Andmed näitavad, et 200-l 14-aastasel olid lapsed 1977 ja 1980 aastail, 14 neist sünnitasid selles vanuses juba oma teise lapse. Ka suguhaigused on noorte hulgas suured, 14-aastaste hulgas kuus korda suuremad kui mujal Ühendriikides. Samal ajal kuni 14-aastastele tehti 400 aborti, näitavad 1979. a. andmed.

Balti teatrifestivali ja sümpoosioni liikmete ühisest koosolekust võttis osa läti ja leedu noori teatritegelasi. Pildil vasakult: Harri Mürk, Linda Pakri, Maia Ravins, Peeter Ilves, Eda Sepp, Peter Zakis, Kaja Telmet ja Elmar Maripuu, ettekandmisele tuleva näidendi „Sündmused sureval planeedil" autor.

Üliõpilasest sai bandiit

Tänavalahing New Yorgis põrandaaluste pahempoolsetega

NEW YORK — New Yorgis tabati vasakpoolne põrandaalune radikaal 38-aastane Katherine Boudin koos oma kolme kaaslasega pärast ägedat tulevahetust politseinikega, mille tulemusena kaks politseinikku ja üks Brink'i raha transporteerimiseks kasutatava soomusauto kaitseametnik said surma. Bandiidid röövisid autost 1,6 miljonit dollarit ja põgenesid sündmusekohalt autos kuid peeti kinni politseitõkete taga.

Katherine Boudin on tuntud radikaal, kes 1960-nendate aastate kestel toimis rahutuste organiseerijana Vietnami sõja vastu. Ta mainis tabamisel esialgul politseivõimudele, et ta nimi on Barbara Edson,

kuid sõrmejälgede abil tehti kindlaks, et vangistatu on põrandaaluse radikaalse pahempoolse organisatsiooni liige Katherine Boudin,

kes kadus jäljetult 1970. aastal kui New Yorgis ühes majas tekkis plahvatus, mida põrandaalused kasutasid oma pommide valmistamise vabrikuks.

Katherine Boudin on advokaat Leonard Boudini tütar, kes paistis keskkoolis ja ülikoolis silma andeka õpilasena kuid sattus pahempoolse põrandaaluse organisatsiooni Weather Underground mõju alla. 1969-ndate aastate algul hakkas ta tegelema inimõiguste liikumisega ning siirdus 1965. aastal üliõpilasena Moskva ülikooli ning hiljem Leningradi.

Naasnult sai temast radikaalse Weatherman liikumise aktiivsem liige, kelle eesmärgiks oli Ühendriikide praeguse valitsussüsteemi hävitamine.

Brink'i soomusauto röövimise ajal toimunud tulevahetusest võtsid veel osa kaks bandiiti, kelledel õnnestus sündmusekohalt põgeneda. Neid kahte meest peetakse kahe politseiniku mõrvajateks.

Tõlkimine on loov töö

Leedu eksperdi Violeta Kelertase ettekanne tõlkeprobleemidest

Eesti Kirjanduse Sõbrad on uut tegevushooaega alustanud eriti aktiivselt: kaks nädalat tagasi toimus Inge Tederi loeng kolmest eesti kunstnikust J. Kölerist, A. Weizenbergist ja A. Adamsonist, möödunud nädalal järgnes leedulannast Wisconsini ülikooli tõlkeala lektori Violeta Kelertase ettekanne tõlkeprobleemidest. Ligi paarkümmend huvilist, nende hulgas lätlannast lavastaja Skai Laja ja üks leedulanna, jälgisid elavalt ettekannet.

Õhtu avas EKS'i üks esimeestest Eda Sepp, tutvustades külalislektorit, kes töötab tõlketeooria alal ja on andnud sel alal seminare Wisconsini ülikoolis, kus ta samal ajal lõpetab oma doktoritööd, mis käsitleb leedu proosatraditsioone. EKS'i huvi tõlkeprobleemide vastu on elav seoses eeloleva teatriprojekti tõttu, kus esitatakse balti keelest tõlgitud töid.

V. Kelertas ütles, et tõlkimine proosast, luulest ja draamast on kõik väga erinevad, kui neile läheneda tõlketeoreetilisest aspektist.

Tõlke küsimus on eriti oluline väikerahvastele, ilma tõlgedeta meie draamad jäävad hääletuiks maailma kultuuride hulgas, alles tõlkimine avab ukse ühe rahva loomingusse. Kuid ta kinnitas, et tõlkimine on komplitseerituim ülesanne kosmose loomise kõrval.

Ta esitas oma ettekande graafiliseks näidustamiseks Ludskonuse mudeli (1975), mille kohaselt autor saadab oma informatsiooni keele kaudu inimestele, aga mis tõlke kaudu modifitseeritakse maailmale mõistetavaks. Tõlkes lähevad mõned mõtted kaotsi, sest pole kunagi võimalik kõike edasi anda mida autor on mõtelnud.

Kuid tõlkega võib ka juurde lisada, isegi teose paremaks teha, kui see autoril oli. Nii on tõlkes tõlkekadu, tõlkelisand ja mõnel juhul tõlketasakaal.

Ta tutvustas ka raalitõlget, mis on juba mõnes keeles kasutusel, kuigi hilisem kontrollimine nõuab samapalju aega, kui tehtuks see inimeste poolt. Kuid raalil saab katsetada autorite loominguga ja leida kuidas luuletajad oma töid kirjutavad.

Ta puudutas kahte tõlkeviisi, üht kus teksti sisu loogiliselt edasi antakse ilma sõna-sõnalise jälgimiseta. Teine on orjalikult sõna-sõnalt teksti jälgimine, kui just mõni nonsens, mida ei saa tõlkida, sunnib uut väljendit otsima.

V. Kelertas rõhutas, et tõlkija peab enne tööle asumist analüüsima ja teadma, mis autor ise tundis oma tööd luules, ta peab autorisse sisse elama, sellejuures mitte detailidega arvestades, vaid lähtudes kogu objektist. Sageli tuleb tutvuda ühe teose tõlkimisel kogu selle kirjaniku loominguga. Tõlke kolmest astmest on olulisim analüüs, siis ülekanne ühest keelest teise ja kolmandaks eesmärk.

Tõlkimine on loov töö, sageli isegi raskem kui originaalse teose kirjutamine, sest selle juures tuleb jälgida autorit.

Eesmärgiks on teos ümber luua teises keeles lugejaile. Lektor andis tõlkijaile nõu, et ärgu nad kartku autori sõnade muutmist, vaid nad võivat isegi muuta lausete järjekorda. Ka võib mõnda osa kompenseerida uue imaginatsiooniga.

Ta tõi näiteid oma tõlkija kogemusist, märkides et tõlkija ja kriitik leiavad sageli rohkem teosest, kui autor on ise sellest teadlik. Selletõttu on eriti oluline, et analüüsi puhul tuleb avastada semantilised muudatused. Kuid nagu iga muu loominguga, nõuab ka tõlkimine, et seda tehakse iga päev, hoidmaks oma oskusi värskeina. Oma tõlkeoskuse proovimiseks ta soovitas teha tagasitõlkeid algkeelde.

Oma ettekandele lisaks tutvustas ta praegu tuntuimat selle ala teadlast, kelleks on Tartu ülikooli professor Juri Lotman, üks strukturalismi rajajaid, kes on rahvusvahelise semiootikaassotsiatsiooni asepresidendiks.

Ettekandele järgnesid küsimused-vastused, mis näitas, et tõlkeprobleemid meie noori näivad huvitavat, kellest võiks kujuneda eesti kirjanduse ukse avajad võõrrahvustele.

Sõdurid Poolas korda pidama

VARSSAVI — Poola iseseisev ametiühing Solidaarsus plaanitseb eeloleval kolmapäeval suurematüleriiklikku tööseisakut toiduainete puuduse ja kõrgete toiduainete hindade vastu protesteerimiseks. Valitsus hoiatab ametiühingut streigi korraldamise eest ning on otsustanud paljudesse kohtadesse saata sõjaväeosad, kes peavad aitama politseivõimudel korda ja rahu säilitada.

Tõlkefond toetab Elmar Maripuu näidendi tõlkimist

Eesti Tõlkefond Kanadas otsustas anda Elmar Maripuule $400 tema näidendi „Inimesed sureval planeedil" inglise keelde tõlkimiseks. Teatavasti tuleb näidend esitamisele eeloleval Balti Teatrifestivalil ja harjutustega on juba alatud. Näidendi lavastajaks on ettenähtud Linda Pakri asemel Elmar Maripuu ise.

Sündmuste kalender

Neljapäeval, 29. oktoobril kell 7.30 õ. Tartu College'is Akadeemilise Kodu sõprusõhtu.

Reedel, 30. oktoobril kell 8 õ. St. Catharines, Multicultural Centres, 185 Bunting Rd. Soome Klubi korraldusel revüü- ja tantsuõhtu „Ahonkylän flikat".

Laupäeval, 31. oktoobril ja pühapäeval, 1. novembril Eesti Maja väikses saalis Kai Kääridi 9. iseseisev kunstinäitus. Avatud kell 10 homm. alates.

Laupäeval, 31. oktoobril kell 7 õ. Prince Hotellis, 900 York Mills Rd. Segakoori 30. aastapäeva ball.

Pühapäeval, 1. novembril kell 3 p.l. Tartu College'is mulkide seltskondlik koosviibimine.

Laupäeva, 31. oktoobrini on avatud Karu of Canada Art Galery's (266 John St., Unit 220, Markham) Helmi Hermani akvarellide ja skulptuuride näitus nädalapäevil kl. 9—5, nädalalõpul kl. 2—7.

Pühapäeval, 1. novembril kell 4 p.l. Royal Conservatory of Music ruumes Tiina Kiik'i akordioni-kontsert.

Pühapäeval, 1. novembril kell 4 p.l. Peetri kiriku alumistes saalides Cantate Domino sügismeeleoluline mälestuste radadel laulus-luules-muusikas.

Pühapäeval, 1. novembril kell 3 p.l. Eesti Majas Eesti Invaliidetoetava Naisringi moenäitus.

Laupäeval, 7. novembril kell 7 õ. Inn on the Park hotelli Centennial balliruumides Toronto Eesti Meeskoori aastapäeva ball.

Laupäeval, 7. ja pühapäeval, 8. novembril Eesti Majas Joann Saarniit'i 34. iseseisev kunstinäitus.

Laupäeval, 7. novembril kell 7 õ. Eesti Maja suures saalis hiidlaste kireva kavaga mardipidu.

Laupäeval, 21. novembril kell 7 õhtul Eesti Majas Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi sügispidu.

Laupäeval, 28. novembril kell 7.30 õ. Eesti Maja suures saalis Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi sügispidu.

TEADAANNE

„VABA EESTLASE" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad vale aadressid. Selle väärnähete kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „VABA EESTLASE" TÄHTRAAMATUS avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, P. O. Box 70, Stn. "C", Toronto 3, M6J 3M7, Ont. Aadressid palutakse saata hiljemalt 15. novembriks. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadressi-de osas.

Arstiteadus

Tartu okupatsioonileht „Edasi" toob ära oma satiirileheküljel „Herilane" alljärgneva Kuldar Raudnaski satiirilise veste „Visiit", mis käsitleb probleeme tervishoiuorganisatsioonis praegu:

Ma ei mõista inimesi, kes nurisevad, nagu oleks meil arstiabi halvasti korraldatud . . .

Võtame või juhtumi, kui mul jäi ämm haigeks. Otsustasin igaks juhuks helistada polikliinikusse. Palusin tüütamise pärast vabandust ja ütlesin, et niisugune rumal lugu on juhtunud — inimene jäi haigeks. „Tema nimi, temperatuur, aadress ja mitmes korrus?" katkestati mind. Kui olin nõutud andmed andnud, teatas käre hääl: „Arst tuleb päeva jooksul." Ega ma uskunud. Arvasin, et lollitavd niisama — tahtsid minust lihtsalt lahti saada.

Aga arst tuli juba lõunaks.

Ütles tere ja küsis osavõtlikult: „Mille üle kaebame, vanaema? Kust valutab?"

Vanaema näitas, et siit valutab ja sealt ka.

„See on kas kõhugripp või reuma," otsustas arst.

Ent jäi siis viivuks mõttesse, vaatas vanaemale uurivalt otsa ja tahtis teada:

„Akki on hoopis anariitsius sulfaalis?"

„Ei-ei." ehmus vanaema, „nii koledast haigusest pole ma kuulnudki!"

„Noh, siis ikkagi reumaatiline liigesepõletik", pani arst lõpliku diagnoosi.

... Oli näha, et anariitsius oleks talle rohkem meeldinud, see viimane haigus aga tegi ta kurvaks.

„Selle vastu ei aita miski", ohkas ta. „Mul endal on ka kallal. Mudavanne, veeprotseduure, joogide võimlemist, kõike olen proovinud — ei võta ära. Häid rohtusid pole ka saada."

„Aga kas sa paiselehti oled peale pannud?" küsis vanaema.

„Arst tunnistas, et ei ole:

„Koerapöörirohu leent oled keetnud?" tahtis vanaema teada.

Arst ei olnud ka leent keetnud.

„Veel parem, kui prooviksid sipelgatega", soovitas vanaema.

„Missuguste sipelgatega?" küsis arst.

„Noh, nende väikeste punastega . . . Istud sipelgapessa, kannatad seal pool tundi ära ja luuvalu on nagu pühitud."

Nüüd sai arst pahaseks. Pole aega mööda sipelgapesasid käia, pomises ta, tööd on palju ja palk väike.

Arsti ära saates ütles vanaema:

„Peaasi, ära noruta — küll me sind terveks teeme!"

Arst lahkuski veidi lootusrikkamas meeleolus, kui ta oli tulnud. Paistis, et tal hakkas tekkima see kõige tähtsam — usk arstiteadusesse.

Ajalooraamat ootab käsikirju

Möödunud kolmapäeval toimus Eesti Majas Kanada Eestlaste Ajaloo Komisjoni koosolek, kus olid päevakorras tegevuse ülevaated ja informatsiooni andmine ajaloo-raamatu ettevalmistustööde arengust. Komisjoni esimehe E. Soometi ülevaatest selgus, et tal on õnnestunud kokkulepe saada dr. A. Kurlentsiga, kes on nõustunud tulema ajalooraamatu jatkuteose korrektoriks, kes käsikirjad enne ladumisele andmist korda seaks. Teiseks märkis E. Soomet, et käsikirjade valmimise ajatabelist on teatud küsimusis maha jäämist, nii polnud kuni sügiseni edenenud esimese köite ingliskeelsete resümeede tõlkimine. Mõned neist on veel kirjutamta.

Laekur E. Kuris esitas kassaaruande, mis näitas, et ajalookomisjoni rahaline seisukord laseb eeltöid teostada. Raamatu esimest köidet on veel laos 363 eksemplari.

Toimetaja V. Lillakas andis ülevaate raskustest inimestega, kes on lubanud mingisuguse ülevaate teha, kuid ei jõua sellega valmis.

Toimetaja arvas, et tuleks oodata veel käesoleva aasta lõpuni ja siis tuleks komisjoni liikmeil ise kõik tegemata tööd ära teha.

Kuigi kontakt on mõne tegemata töö autoriga olemas, puudub 16-l juhul üldse teadmine, kuidas nende lubatud tööga on. Puudutades seni saadud käsikirjade üldist taset, ütles toimetaja, et need on olnud alla rahuldava, kuid võivat arvata, et järgmised vähem toimetaja abi vajavad.

V. Lillakas leidis, et ankeetide süsteem on suureks kasuks olnud informatsiooni kogumisel, kuigi paljud pole ikka veel sellele vastanud. Süsteem oleks hea ja organisatsioon jääb ise vastutajaks artiklis leiduvate andmete tõepärasuses.

Üldiselt võiks ütelda, et ühelt poolt on teatud loidust märgata raamatu vastu, kuid teiselt poolt on neid, kes on väga sõbralikud ja abistavad.

Eriti hea side on olnud Lõuna-Ontario eesti seltsidega. Seal on kõik seltsid vastanud ankeedile 100%-liselt.

Pikalt arutleti veel lähema töökava küsimusi, kus puudutati mitmesuguseid tehnilisi probleeme teose kujundamisel ja käsikirjade ühtlustamisel.

Teatavasti oli ajalooraamatu „Eestlased Kanadas" jätkuteose käsikirjade sisseandmise tähtajaks 30. juuni, kuid sellest pidasid kinni vaid vähesed. Toimetaja loodab siiski, et nüüd hakatakse hoogа peale ja viiakse lõpule „Eestlased Kanadas" suurteose teine köide.